

รายงานการวิจัยเรื่อง

การพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจ
ชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์
และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัย
จากเงินกองทุนวิจัยและสร้างสรรค์คณะวิทยาการจัดการ ประจำปีงบประมาณ 2561
ปีที่ดำเนินการเสร็จ 2562

ชื่อโครงการ การพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์ และคณะ

หน่วยงานที่สังกัด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย กองทุนวิจัยและสร้างสรรค์คณะวิทยาการจัดการ ประจำปีงบประมาณ 2561

ปีที่เสร็จ 2562

บทคัดย่อ

การพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเสริมสร้างรายได้ และเพื่อคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ รวมถึงเพื่อยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDR การประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) การประชุมสนทนากลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 17 คน ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน กลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบด้วย อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น จำนวน 5 คน และกลุ่มตัวแทนจากชาวบ้านในชุมชน จำนวน 5 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Intreqrtile Range หรือ ค่า Q3 - Q1)

โดยผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนด้วยการประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDR และการประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น ทำให้ได้ตัวชี้วัดจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาด ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน เมื่อดำเนินการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ จากชุมชน 4 ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านรางจิกชุมชนบ้านบางเกตุ และชุมชนบ้านดอนขุนห้วย พบว่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้รับคะแนนสูงสุดให้เป็นต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน จึงได้มีการศึกษาข้อมูลภายในชุมชนและร่วมกับชาวบ้านในชุมชนในการจัดทำคู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือนขึ้น

คำสำคัญ : ตัวชี้วัด, เศรษฐกิจชุมชน, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

Project Name: Development of Key Performance Indicator of Community Enterprise Model and Improvement of Community Enterprise Accounting System for Developing Economic Performance and Strength of Communities in Petchaburi

Researcher: Associate Professor Prasopchai Pasunon Ph.D. , et al.

Department: Faculty of Management Science, Silpakorn University Phetchaburi Information Technology Campus

Research funding source: Research funds are from the income of the Faculty of Management Science, Silpakorn University of the year 2018

Academic Year 2018

Abstract

Development of Key Performance Indicator of Community Enterprise Model and Improvement of Community Enterprise Accounting System for Developing Economic Performance and Strength of Communities in Petchaburi . The objectives of this research on Development of Key Performance Indicator of Community Enterprise Model and Improvement of Community Enterprise Accounting System for Developing Economic Performance and Strength of Communities in Petchaburi are to develop Key Performance Indicator of Community Enterprise Model, to develop performance on income generation, and to select the model community on income generation based on Key Performance Indicator of Community Enterprise Model and to improve Community Enterprise Accounting System for reinforcing economic performance and strength of communities. The researchers conducted this research by dividing into 3 sections including application of EDFR research technique, Analysis Hierarchy Process: AHP, Participatory Action Research (PAR), and data obtained from 17 key informants consisted of 7 academicians and instructors of Silpakorn University, 5 community leaders consisted of officers of Sub-District Administrative Organization, village headman, assistant of village headman, and 5 representatives from communities. Obtained data were analyzed by using content analysis and data consistency was checked by using statistics including Median and Interquartile Range or Q3 – Q1.

The results revealed that development of Key Performance Indicator of Community Enterprise Model for developing economic performance and strength of communities based on the application of EDFR research technique and Analysis Hierarchy Process: AHP provided 5 dimensions of Key Performance Indicator including community enterprise management, community enterprise management planning, marketing, community enterprise members management, and performance. After selecting the model community on income generation based on Key Performance Indicator of Community Enterprise Model from 4 communities including Sufficiency Economy Village under the supervision of the Huai Sai Royal Development Study Center, Ban Rang Jik, Ban Bang Kate Community, and Don Khun Huai Community, it was found that Sufficiency Economy Village under the supervision of the Huai Sai Royal Development Study Center gained the highest score and selected as the model of community enterprise for developing economic performance and strength of community. As a result, information of the community was studied and the researchers also cooperated with villagers to make household accounts for reinforcing economic performance and strength of community in the form of accounting system for occupations in household level.

Keywords: Key Performance Indicator, community economic, community enterprise

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเพชรบุรี ที่ท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือ รวมถึงข้อมูลในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลายท่านที่ได้นำเอาความรู้จากหนังสือและตำราของท่านที่ปรากฏในการอ้างอิงตามส่วนต่างๆ ของการเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

อนึ่ง งานวิจัยฉบับนี้เกิดขึ้นจากนโยบายส่งเสริมการวิจัยของกองทุนพัฒนาวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี และงานวิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากเงินรายได้คณะวิทยาการจัดการ ประจำปีงบประมาณ 2561 ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ต้องการสนับสนุนให้คณาจารย์ได้ดำเนินการทำวิจัยเพื่อให้มีผลงานการวิจัยอันเป็นการสร้างองค์ความรู้ ในทางวิชาการ จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดของงานวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์.....	6
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีวิสาหกิจชุมชน.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับหลักบัญชีบริหาร.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน.....	25
ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพชรบุรี.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน.....	42
ส่วนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจ ชุมชนต้นแบบ.....	45
ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน.....	46
4 ผลการวิจัย.....	49
ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน.....	49

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ส่วนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ.....	71
ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน.....	77
คู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือน.....	78
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปผลการวิจัย.....	89
อภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	97
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก ก แนวทางการสัมภาษณ์ EDFR รอบ 1.....	103
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม EDFR รอบ 2.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน.....	60
4-2	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน.....	61
4-3	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการตลาด.....	62
4-4	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน.....	63
4-5	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน.....	63
4-6	ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน...	64
4-7	ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน.....	65
4-8	ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการตลาด.....	66
4-9	ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน.....	67
4-10	ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน.....	67
4-11	ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน.....	68
4-12	ผลดัชนีความสอดคล้องและค่าอัตราส่วนความสอดคล้องของตัวชี้วัดและองค์ประกอบของตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน.....	70
4-13	ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน.....	73
4-14	ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน.....	74
4-15	ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด.....	75
4-16	ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน.....	75
4-17	ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน.....	76
4-18	ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน.....	76

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
2-1	แนวคิดของเศรษฐกิจชุมชน.....	24
3-1	Flow chart แสดงขั้นตอนการดำเนินงาน.....	48
4-1	การประชุมคัดเลือกชุมชนต้นแบบ.....	72
4-2	กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนการซื้อวัตถุดิบเป็นเงินสด.....	78
4-3	กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนการผลิตและการจ่ายค่าใช้จ่ายในการผลิต.....	81
4-4	กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายในการผลิต.....	81
4-5	กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนการขายสินค้าที่ผลิตได้เป็นเงินสด.....	84
4-6	การจัดทำคู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือน ร่วมกับชาวบ้านในชุมชน.....	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจชุมชนจัดเป็นรูปแบบนิติบุคคลอย่างหนึ่ง ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนและการกระจายรายได้ระดับท้องถิ่น ที่ผ่านมาวิสาหกิจชุมชนได้ดำเนินกิจการท่ามกลางภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่ทวีความรุนแรง ตามกระแสแห่งการพัฒนาการทางเศรษฐกิจทั้งระดับชุมชนไปสู่ระดับประเทศ ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาอย่างมาก (สมพร เทพสิทธิ์า, 2549) ซึ่งการผลิตในระดับวิสาหกิจชุมชนเองก็ต้องการอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมากเช่นกัน ถึงแม้ในระยะเวลาที่ผ่านมาวิสาหกิจชุมชนจะได้รับความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด แต่ก็ยังขาดการพัฒนาในด้านการเพิ่มศักยภาพทางการผลิตและการบริหารงาน ซึ่งหากวิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพแล้วก็จะเป็เครื่องมือที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาชุมชน อาจนำไปสู่การกระจายความเจริญไปยังพื้นที่หรือชุมชนอื่นด้วยอย่างสมดุล นั้นในอนาคตหมายถึงอาจนำไปสู่โอกาสของการลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550) โดยสาเหตุหนึ่งมาจากการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่นด้วยวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพสูง

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงในการพัฒนาชุมชนที่มีการขับเคลื่อนด้วยหลักการของการดำเนินงานในวิสาหกิจชุมชนนั้น อาจเป็นไปอย่างช้าๆ เพราะลักษณะที่สำคัญของชุมชนในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท ที่มีวิถีชีวิตที่เศรษฐกิจผสมผสานกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงขาดความรู้ทางการผลิตเชิงรุกที่เท่าทันกับการแข่งขัน (พระธรรมปิฎก และคนอื่นๆ, 2552) จึงอาจส่งผลให้เกิดการพัฒนาการทางการจัดการองค์การที่ช้ามาก แต่การพัฒนาที่เหมาะสมของวิสาหกิจชุมชนนั้น จำเป็นที่ต้องมีรูปแบบหรือแบบอย่างในการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้เป็นต้นแบบเพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ให้สามารถยกระดับศักยภาพทางการผลิตและการแข่งขันขึ้นได้ (วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ, 2554)

และหากพิจารณาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ทางภาคกลางตอนใต้ของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นแหล่งเศรษฐกิจในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านการประมง อุตสาหกรรมการค้า ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนใหญ่จะผลิตสินค้าในรูปแบบการแปรรูปอาหาร สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร และของที่ระลึก ที่จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการผลิตและ

มีขอบเขตทางการตลาดที่สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจต่างๆ ไปสู่การผลิตในภาคการท่องเที่ยวได้ ซึ่งปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย และหากวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรีได้รับการยกระดับหรือเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ก็จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและชุมชนไปพร้อมๆ กันได้

ถึงแม้กระนั้นก็ตาม ท่ามกลางสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบกระแสหลัก จึงส่งผลให้องค์การในทุกระดับเกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน วิสาหกิจชุมชนเองก็ต้องมีการปรับตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการบริหารแบบมืออาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารการผลิต การพัฒนาช่องทางการตลาด และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล รวมถึงการยกระดับการบันทึกทางบัญชีเพื่อการบริหารและการวิเคราะห์ศักยภาพทางธุรกิจเพื่อการแข่งขันมากขึ้น ตลอดจนการพัฒนาความยั่งยืนด้วยการยึดหลักการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การสร้างแนวทางการปฏิบัติที่ดี (นัฏฐา เพ็ชรพาณิชย์พร, 2552) โดยยึดแบบอย่างหลักความพอประมาณตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถสร้างรายได้และดำรงอยู่ได้ ท่ามกลางสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่วิสาหกิจชุมชนต้องมีการใช้จ่ายอย่างประหยัดตามความจำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ (Wattanachai, 2006) แต่ที่ผ่านมาก็มีปัญหาที่สำคัญในการเพิ่มศักยภาพทางการบริหารจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน ในขั้นต้นก็คือ การขาดการพัฒนาตัวชีวิตต้นแบบทางการบริหารจัดการเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน ให้ได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้องและมีความเหมาะสม จากนั้นจึงมีความจำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการจัดทำระบบบัญชีเพื่อการจัดการและการวิเคราะห์ศักยภาพทางการผลิตได้ ก็จะสามารถผลักดันให้เกิดการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันให้แก่วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย (Unit of Analysis) ของจังหวัดเพชรบุรีได้ (ชาญชัย มะโนธรรม, 2558)

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นกระบวนการสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างรู้คุณค่า เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) ในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเกิดการพึ่งตนเอง เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในตลาดอย่างสมดุลเป็นทางเลือกที่สำคัญในการอาชีพโดยเฉพาะชนบท ที่ผสมผสานการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชยกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการด้วยการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ได้หล่อหลอมให้ทุกคนซึมซับถึงการพึ่งพาตนเองและนำองค์ความรู้นี้ไปใช้ในการผลิตถ่ายทอดให้กับสังคม ตลอดจนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ก่อให้เกิดความสมดุลในชีวิต ชุมชนสามารถจัดการความรู้ภายในชุมชนรวมถึงการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจ

ชุมชน (รุ่งลักษณ์ ดีแจ่ม และเจน จันทรสุมภาเสน, 2560) เพราะการเรียนรู้ทำให้ชุมชนได้รู้ศักยภาพของตนเอง ได้ค้นพบทุนที่มีอยู่ในชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ และเจตคติที่ดีต่อและสังคม (นรินทร์ สังข์รักษา, 2551) และ

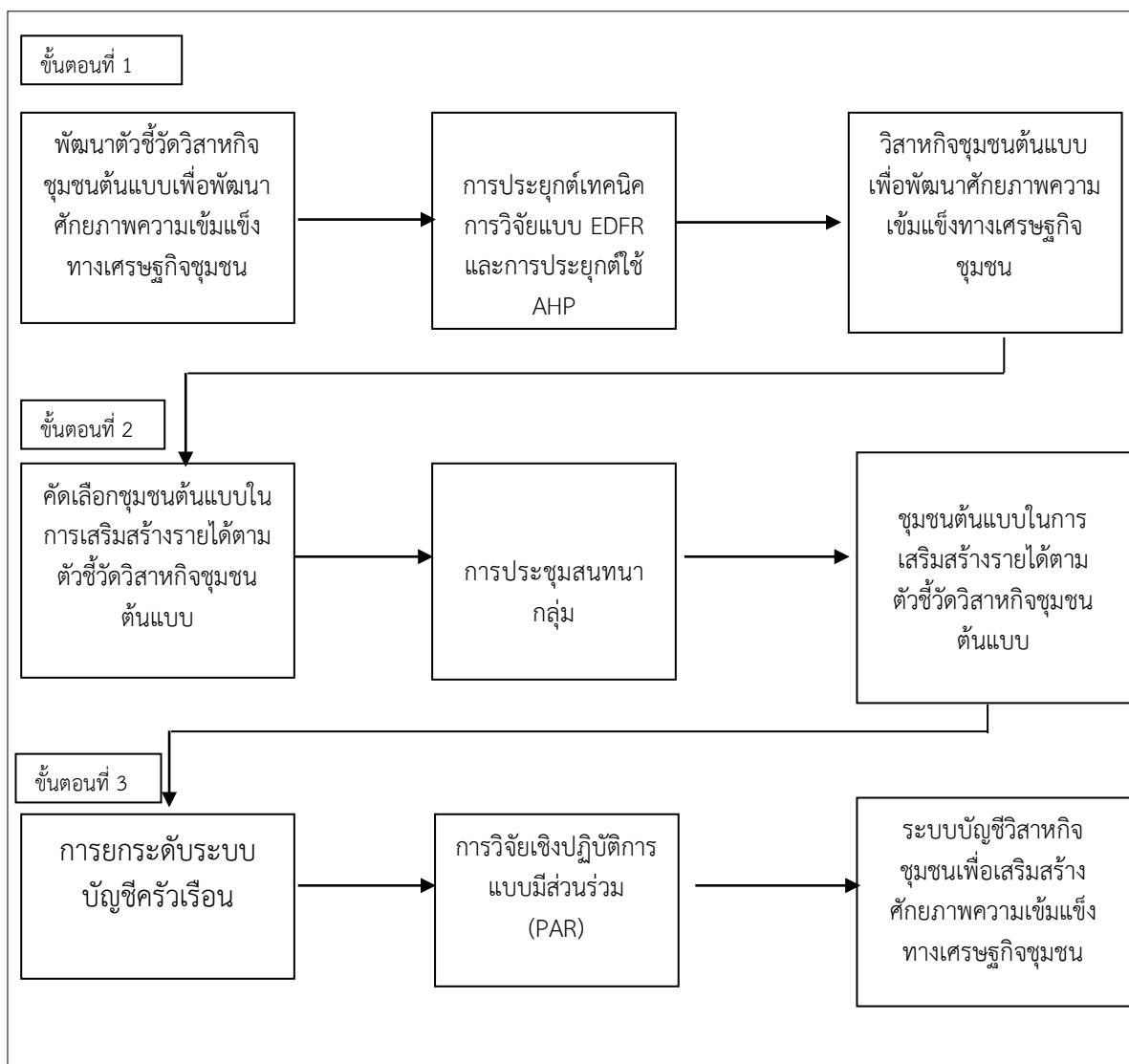
ด้วยเหตุนี้ สาขาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายที่อยู่โดยรอบมหาวิทยาลัย ไปพร้อมๆ กับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ที่อยู่ใกล้ คือ ชุมชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี มีความสนใจดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา ในการบูรณาการความรู้ไปสู่การพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ด้วยการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเสริมสร้างรายได้สู่ความเข้มแข็งขององค์กร จากนั้นจึงคัดเลือกชุมชนต้นแบบตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ มาพัฒนาในการยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนตลอดจนสังเคราะห์ตัวแบบการเสริมสร้างต้นแบบความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีไปให้มีโอกาสพัฒนาสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเสริมสร้างรายได้
2. เพื่อคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ
3. เพื่อยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

ชุมชน

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน
2. ได้ชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ
3. ได้ระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน
4. ได้ตัวแบบการเสริมสร้างต้นแบบความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR การประชุมสนทนากลุ่ม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยการประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย

ส่วนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

ในส่วนนี้เป็นการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบใช้การประชุมสนทนากลุ่ม

ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ขอบเขตด้านพื้นที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดเพชรบุรี

นิยามศัพท์

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมไปกว่าเดิม ในที่นี้คือการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตัวชี้วัด หมายถึง ชุดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติการ ในที่นี้หมายถึงตัวชี้วัดเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มผลิตสินค้าในท้องถิ่น โดยมีลักษณะการดำเนินการ ที่มีพัฒนาการด้านการบริหารจัดการ ในที่นี้หมายถึง วิสาหกิจชุมชนต้นแบบในจังหวัดเพชรบุรี

การยกระดับ หมายถึง การยกมาตรฐานหรือความคาดหวังขึ้น หรือ สร้างเป้าหมายที่ยากกว่าหรือการเลื่อนมาตรฐานขึ้นโดยการวัดจากบางอย่างหรือบางคน ในที่นี้คือการยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการหารายได้เข้าสู่ชุมชน เพื่อให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น แข็งแรงขึ้น ในที่นี้คือการใช้ความสามารถในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายได้ หมายถึง เงินจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทั้งที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การให้บริการ ของวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในจังหวัดเพชรบุรี

ต้นแบบ หมายถึง หมู่บ้านหรือชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนที่บูรณาการองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ผลงานวิจัยนวัตกรรม เทคโนโลยีไปพัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้ให้เกิดอาชีพ เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นตามวิถีในแต่ละชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ และดำเนินงานได้

อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จนสามารถเป็นต้นแบบ (Best practice) สำหรับชุมชนอื่นๆ หรือสามารถขยายผลไปยังหมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ในที่นี้หมายถึง วิสาหกิจชุมชนต้นแบบในจังหวัดเพชรบุรี

ชุมชน หมายถึง อาณาบริเวณแห่งหนึ่งที่มีคนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่รวมกันเป็นเวลานาน มีความผูกพันต่อสถานที่นั้น มีจารีตประเพณี มีความคิดเห็นและความเชื่อไปในทางเดียวกัน ใช้สาธารณสถานและสถาบันต่างๆร่วมกัน สามารถจะร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งได้สำเร็จ ในที่นี้หมายถึง ชุมชนต้นแบบในจังหวัดเพชรบุรี

บัญชี หมายถึง ระบบที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน การควบคุมภายใน การกำหนดแบบพิมพ์เอกสารและสมุดบัญชี การเก็บรักษาเอกสารและสมุดบัญชีรวมถึงการจัดทำรายงานทางการเงิน ในที่นี้หมายถึง ระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ระบบการผลิต การจำหน่ายการบริโภคและใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันของกลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็กที่อยู่ในบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ในที่นี้หมายถึง เศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด
- 3.แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
- 4.แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีวิสาหกิจชุมชน
- 5.แนวคิดเกี่ยวกับหลักบัญชีบริหาร
- 6.แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน
- 7.ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี
- 8.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็คนติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้รับรู้ศักยภาพ และความสามารถของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในเรื่อง ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและสรุปผล

การประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลให้วิสาหกิจชุมชนใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางพัฒนาตนเอง และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณากำหนดแนวทางส่งเสริมสนับสนุนตามศักยภาพ

วิธีการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดทีมประเมินร่วมกับวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด/ กรุงเทพมหานคร แต่งตั้งทีมประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน อำเภอละ 1 ทีม ประกอบด้วยเกษตรกร อำเภอ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาคีที่รับผิดชอบพื้นที่อำเภอ ได้แก่ พัฒนาชุมชน ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เจ้าหน้าที่จากองค์กรท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ มีหน้าที่ช่วยเหลือหรือดำเนินการร่วมกับวิสาหกิจชุมชนในการประเมิน สรุป และรายงานผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบให้แก่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่วิสาหกิจชุมชนนั้นๆ

2. การชี้แจงทำความเข้าใจแบบประเมิน จังหวัดจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน วิธีการประเมิน การสรุปผล แก่ทีมประเมินศักยภาพของอำเภอ และทีมประเมินร่วมกันวางแผนออกประเมินในแต่ละอำเภอ

3. การดำเนินการประเมิน

ประกอบด้วย บุคคลเป้าหมายในการให้ข้อมูล ควรประกอบด้วยผู้นำ กรรมการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และผู้นำชุมชน ทำการประเมินโดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Focus Group) ณ ที่ทำการวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ การสรุปผลจากแบบประเมิน ภายหลังจากการประเมิน ให้ทีมประเมินทำการสรุปผลการประเมินในแต่ละประเด็นของแต่ละวิสาหกิจชุมชน โดยมีข้อแนะนำในการปฏิบัติ ได้แก่ 1) นำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพใส่ในตารางสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ทราบว่าประเด็นใดบ้างที่วิสาหกิจชุมชนดำเนินการอยู่ในระดับดี ปานกลาง และต้องปรับปรุง ซึ่งควรแจ้งให้วิสาหกิจชุมชนทราบ 2) ประชุมร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยนำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพและข้อมูลการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน มาพิจารณาเพื่อทราบว่าประเด็นใดบ้างที่ควรพัฒนา 3) ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนพิจารณาว่า แนวทางการพัฒนาใดวิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง แนวทางใดต้องการการส่งเสริมและสนับสนุน และ 4) นำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดแผนการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

การสรุปศักยภาพโดยรวมของวิสาหกิจชุมชน ในแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไม่มีการกำหนดคะแนนในแต่ละประเด็น เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินเพื่อทราบข้อมูลศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในประเด็นต่างๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง และกำหนดแนวทางพัฒนาของภาคีที่เกี่ยวข้อง มิใช่การประกวดแข่งขัน ดังนั้น การสรุปผลจากแบบประเมินจะสามารถ

สรุปศักยภาพของแต่ละประเด็นในระดับ ดี ปานกลาง และต้องปรับปรุง การสรุปศักยภาพโดยรวมจะดำเนินการได้โดยนำข้อมูลจากตารางสรุปผลการประเมินมาแทนค่าด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ ระดับดี มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน ระดับปานกลางมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน และระดับต้องปรับปรุงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยคะแนนโดยการรวมคะแนนทั้งหมดที่ได้ ทหารด้วยจำนวนข้อคำถามที่ประเมิน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับช่วงคะแนนของแต่ละระดับการพัฒนา ได้แก่ ระดับดี มีช่วงคะแนนระหว่าง 2.34 – 3.00 คะแนน ระดับปานกลาง มีช่วงคะแนนระหว่าง 1.67 – 2.33 คะแนน ระดับต้องปรับปรุง มีช่วงคะแนนระหว่าง 1.00 – 1.66 คะแนน การจะทราบว่าวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับใด ทั้งนี้ การรายงานศักยภาพโดยรวม ควรรายงานเพิ่มเติมด้วยว่ามีประเด็นใดบ้างที่วิสาหกิจชุมชนต้องปรับปรุง

การรายงานผลการประเมินให้เลขานุการของทีมประเมินรายงานสรุปผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน แก่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด/กรุงเทพมหานครภายในสิ้นเดือนที่มีการประเมิน รวบรวมแบบประเมินไว้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในลำดับต่อไป

ส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการ

1. ทิศทางวิสาหกิจชุมชน

หัวข้อนี้เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบแนวทางการกำหนดทิศทางดำเนินงานของวิสาหกิจ ชุมชนในเรื่องการบริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งในส่วนของผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การบริหารองค์กร การกำหนดทิศทางของวิสาหกิจชุมชนเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรไว้หรือไม่ และสมาชิกมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไรก็ตามในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางองค์กร การกำหนดเป้าหมายและทิศทาง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง

การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน 1. การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กร และการแบ่งหน้าที่พิจารณาว่าวิสาหกิจชุมชนมีการจัดโครงสร้างหน้าที่ในการบริหารงาน หรือไม่อย่างไร 2. การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับพิจารณาว่ามีระเบียบข้อบังคับใช้ในหมู่สมาชิกหรือไม่ มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือเป็นเพียงข้อตกลงที่สมาชิกทุกคนยึดถือปฏิบัติ 3. จัดบันทึกการเงิน/บัญชีวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชีหรือไม่ จัดทำในรูปแบบไหน มีความสม่ำเสมอในการบันทึกหรือไม่ และมีการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน 4. การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่นๆ แก่สมาชิกในการจัดทำข้อมูลทางการเงินหรือบัญชี มีการแจ้งให้สมาชิกรับทราบความเคลื่อนไหวหรือไม่ วิธีการแจ้งให้สมาชิกทราบอย่างไร ข้อมูลทางการเงินมีความโปร่งใส ชัดเจน สมาชิกทุกคนสามารถรับทราบและตรวจสอบได้หรือไม่

การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์ 1. การบริหารจัดการทุน วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดทิศทางขององค์กรในการบริหารจัดการทุน ทั้งทุนที่มีอยู่ภายใน ได้แก่ เงิน ทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางสังคม และทุนที่ได้จากภายนอกหรือไม่ อย่างไร 2. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกมีการกำหนดแนวทางและวิธีการในการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกไว้หรือไม่

การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน 1. การทบทวนผลการดำเนินการ มีการนำข้อมูลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาพิจารณาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร มีปัญหาตรงไหนที่ควรแก้ไข 2. การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุงมีการนำปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในปัจจุบันหรือไม่

ความรับผิดชอบต่อชุมชน การประเมินในประเด็นนี้จะทำให้ทราบถึงการกำหนดทิศทางขององค์กรของวิสาหกิจชุมชน ว่ามีการให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชน หรือผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่ ไม่ว่าจะผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการประกอบการก็ตาม และนอกจากนี้ยังประเมินการกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมซึ่งหมายถึง การดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้า สินค้า บริการ และต่อตนเอง ไม่เอาเปรียบ ชื่อสัตย์ ตรงเวลา มีคุณภาพ ปลอดภัย ฯลฯ ของวิสาหกิจชุมชนด้วย 1) การดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม การกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรมพิจารณาว่าในการผลิตสินค้าหรือบริการ ได้มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานด้านจริยธรรมไว้หรือไม่ ทั้งนี้ เป้าหมายด้านจริยธรรม หมายถึง มีการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้า สินค้า บริการ และต่อตนเอง การไม่เอาเปรียบ ชื่อสัตย์ ตรงเวลา สินค้ามีคุณภาพ ปลอดภัย ฯลฯ 2) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีการใช้ทรัพยากรอย่างไร มีการใส่ใจต่อผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือไม่ 3) การให้การสนับสนุนต่อชุมชน ในด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์/การบริจาคมีการเข้าร่วมหรือให้การสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชนหรือไม่ เช่น การช่วยงานวัด การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น มีการบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับชุมชนหรือไม่ วิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญในเรื่องนี้หรือไม่ อย่างไร และผู้นำได้แสดงบทบาทในด้านนี้หรือไม่ และ 4) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชนวิสาหกิจชุมชนมีการจัดสรรรายได้เป็นสวัสดิการแก่สมาชิกหรือชุมชนหรือไม่ หรือหากยังไม่มีความพร้อม ได้มีการวางแผนหรือแนวทางในเรื่องนี้ไว้หรือไม่

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามประเด็นการประเมิน

ทิศทางวิสาหกิจชุมชนเป็นการประเมินการกำหนดทิศทางขององค์กรโดยผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิก การกำหนดโครงสร้าง กฎระเบียบ การจัดสรรรายได้ และผลประโยชน์ การทบทวนผลการดำเนินงาน รวมทั้งการใส่ใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม จากการประเมินจะทำให้ทราบถึงแนว

ปฏิบัติในการนำองค์กรของผู้นำว่ามีการกำหนดทิศทาง แนวทางขององค์กร โดยการให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรในทุกๆ ด้าน หรือกำหนดโดยการผูกขาดความคิดของผู้นำ หรือกลุ่มคนเพียงบางกลุ่ม

การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ผลการประเมินจะได้ทราบถึงกระบวนการและเป้าหมายในการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การใช้ข้อมูลประกอบการกำหนดแผน การมีส่วนร่วมของสมาชิก การกำหนดเป้าหมายของแผน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การถ่ายทอดแผนเพื่อนำไปปฏิบัติ การปฏิบัติตามแผน ตลอดจนการควบคุม การปรับแผน จนถึงการค้าการดำเนินงานความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น

การบริหารตลาด ผลจากการประเมินจะได้ทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องลูกค้า และตลาดของตนเองแค่ไหน ไม่ว่าจะเป็นตลาดภายใน ซึ่งจะประกอบด้วยทั้งตนเองและสมาชิกในวิสาหกิจชุมชน หรือในชุมชน และตลาดภายนอกในระดับต่างๆ วิสาหกิจชุมชนมีการใช้ข้อมูลในด้านต่างๆ มาประกอบการพิจารณาในการกำหนดตลาดก่อนการวางแผนการผลิตหรือไม่ รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาดหรือไม่

การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร จากการประเมินจะได้ทราบว่า วิสาหกิจชุมชนมีการจัดเก็บรวบรวมองค์ความรู้ทั้งในส่วนของความรู้ที่มีอยู่เดิม ในเรื่องของภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนที่จะนำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากภายนอกมาผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูล และสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ แก่สมาชิก เครือข่าย ลูกค้า และบุคคลทั่วไป

การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จากผลการประเมินจะได้ทราบแนวทางการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนในเรื่อง ของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การพัฒนาผู้นำ และสมาชิก การสร้างขวัญ กำลังใจ แรงจูงใจ รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกว่ามีความเหมาะสม หรือไม่อย่างไร ควรจะมีการปรับปรุงพัฒนาในด้านใดบ้าง

กระบวนการจัดการสินค้าและบริการการประเมินในหัวข้อนี้ จะได้ทราบถึงกระบวนการจัดการผลิต ของวิสาหกิจชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสินค้าหรือบริการ การบริหารให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมจะเกิดประโยชน์แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน ทั้งในเรื่องการตลาดต้นทุนหรือรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสมากกว่าการดำเนินการเพียงกิจกรรมเดียว ไม่ว่าจะเป็นการค้าการดำเนินงานภายในวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการเชื่อมโยงกัน หรือการเชื่อมโยงกับภายนอก หรือกับเครือข่าย

ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จะทำให้ทราบว่า ผลลัพธ์จากกระบวนการทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชนเกิดประสิทธิผลตามภารกิจของ

วิสาหกิจชุมชนในด้าน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สินค้าและบริการมีคุณภาพ ลด ต้นทุน และเพิ่มคุณภาพของระบบงาน เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยตรง และสมาชิกเกิดความพึงพอใจ หรือไม่ ซึ่งการประเมินผลลัพธ์ในด้านต่างๆจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนเอง และหน่วยงานภายนอกที่ ร่วมประเมินสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนากระบวนการในด้านต่างๆได้สอดคล้องกับศักยภาพ ของวิสาหกิจชุมชน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปได้ว่า การประเมิน ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้รับรู้ศักยภาพ และความสามารถของ วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในเรื่อง ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผน ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหาร สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชน โดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและสรุปผลการ ประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลให้วิสาหกิจชุมชนใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางพัฒนาตนเอง และ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณากำหนดแนวทางส่งเสริมสนับสนุนตามศักยภาพ ในการประเมิน ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน กำหนดให้ใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือ ซึ่งได้จัดทำ ขึ้นโดยผู้แทนชุมชน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ทั้งระดับ ตำบล อำเภอ และจังหวัด ร่วมกันกำหนดเกณฑ์ประเมิน โดยผ่านความเห็นชอบของหน่วยงานภาคีที่ร่วมปฏิบัติงาน ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ และได้รับความร่วมมือให้คำปรึกษาแนะนำในการนำเกณฑ์ประเมิน จัดทำเป็นแบบประเมินจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ และสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยใน การจัดทำเครื่องมือได้นำแนวทางจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) หรือ TQM มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด

แนวคิดและความเป็นมาของการพัฒนาตัวชี้วัด (Indicator)

คำว่า “Indicator” ในภาษาไทยมีการใช้คำอย่างหลากหลาย เช่น ตัวชี้วัด ตัวชี้ ตัวชี้ นำ ดัชนี เครื่องชี้วัด และตัวบ่งชี้ เป็นต้น คำเหล่านี้ถูกใช้เป็นมาตรฐานทางสถิติ หรือเครื่องชี้สถานะบางอย่าง เพื่อใช้วิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือภาวะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต กระบวนการดำเนินงาน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือผลผลิต หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ในที่นี้ขอใช้คำว่า “ตัวชี้วัด” ซึ่งเป็นคำกลางๆ สำหรับสื่อความหมายถึง “Indicator” มีผู้ให้คำนิยามของ “ตัวชี้วัด” กัน อย่างหลากหลาย ขอยกตัวอย่างเป็นแนวทางของความหมายของตัวชี้วัด ดังนี้

The American Heritage Dictionary (1972) ได้นิยามตัวชี้วัดว่า หมายถึง ข้อความที่ใช้บ่ง บอกหรือเครื่องมือที่ใช้ติดตามการดำเนินงานหรือสถานะของระบบ

Oxford Dictionary (1981) ได้ให้ความหมายตัวชี้วัดว่า หมายถึง สิ่งที่ใช้ชี้หรือบอกทิศทางไปทีละสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Johnstone (1981) กล่าวว่าตัวชี้วัด หมายถึง ตัวแปรหรือตัวประกอบ (Factor) ที่ใช้วัดเพื่อให้ได้คุณค่าหรือคุณลักษณะ ซึ่งบ่งบอกสถานภาพของลักษณะ หรือผลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

เมธี ครองแก้ว (2540) ได้ให้ความหมายของตัวชี้วัดว่า เป็นเครื่องมือบอกทิศทางว่า การพัฒนาหรือการดำเนินกิจกรรมที่เป็นนโยบายสาธารณะของรัฐในแต่ละเรื่องได้ไปถึงจุดใด บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายแค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องของการดูสัมฤทธิ์ผลของงานหรือระบุมูลสำเร็จของงาน

วันเพ็ญ ผ่องกาย (2550) ใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” และให้ความหมายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะ หรือปริมาณของระบบการดำเนินงานส่วนใดส่วนหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นสารสนเทศที่บ่งบอกสถานะหรือสภาพการณ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่เรานสนใจ ซึ่งการนำตัวแปรหรือข้อเท็จจริงต่างๆ มาสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่าจะสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษาโดยรวม

จากความหมายของตัวชี้วัดที่มีผู้ให้ไว้ต่างๆ กัน พอจะสรุปได้ว่า “ตัวชี้วัด” มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) ตัวชี้วัดจะต้องสามารถให้ค่า หรือบ่งบอกคุณลักษณะของสิ่งที่ทำการวัดว่า มีปริมาณหรือคุณลักษณะเช่นไร ส่วนจะมีความหมายอย่างไร จะต้องนำไปตีค่า หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐาน จึงจะทราบได้ว่า สิ่งนั้นมีค่าสูงหรือต่ำ ได้มาตรฐานหรือไม่ เพียงใด 2) ค่าหรือคุณลักษณะที่ได้จากตัวชี้วัดมีความหมายภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ คือ 2.1) เงื่อนไขของเวลา กล่าวคือ ตัวชี้วัดจะบ่งบอกสถานภาพของสิ่งที่มุ่งวัดเฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ระยะเวลา 1 สัปดาห์, 3 เดือน, 1 ปี ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้และการตีความหมาย 2.2) เงื่อนไขของสถานที่ กล่าวคือ ตัวชี้วัดจะบ่งบอกสถานภาพของสิ่งที่มุ่งวัดเฉพาะในเขตพื้นที่ หรือบริเวณ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบที่ทำการตรวจสอบ เช่น ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ด้านปัจจัย กระบวนการ หรือผลลัพธ์ เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดนิยามของตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาไว้ว่า ตัวชี้วัด หมายถึง ชุดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติการใดๆ ของวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะที่สำคัญของตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดมีลักษณะสำคัญรวม 5 ประการ ดังนี้ (Johnstone,1981)

1) ตัวชี้วัดสามารถให้สารสนเทศเกี่ยวกับสิ่ง หรือสภาพที่ศึกษาอย่างกว้างๆ ตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้ในด้านสังคมศาสตร์ให้สารสนเทศที่ถูกต้องแม่นยำไม่มากก็น้อย แต่ไม่จำเป็นต้องถูกต้องแม่นยำอย่างแน่นอน

2) ตัวชี้วัดมีลักษณะที่แตกต่างไปจากตัวแปร เนื่องจากตัวชี้วัดเกิดจากการรวมตัวแปรหลายๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของสิ่ง หรือสภาพที่ต้องการศึกษา แต่ตัวแปรจะให้สารสนเทศของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษาเพียงด้านเดียว เพราะว่ามีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง เช่น อัตราส่วนของครูต่อนักเรียน

3) ตัวชี้วัดจะต้องกำหนดเป็นปริมาณ ตัวชี้วัดต้องแสดงสภาพที่ศึกษาเป็นค่าตัวเลขหรือปริมาณเท่านั้น ในการแปลความหมายค่าของตัวชี้วัด จะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในการสร้างตัวชี้วัด จะต้องมีการกำหนดความหมายและเกณฑ์ของตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

4) ตัวชี้วัดจะเป็นค่าชั่วคราว จะมีค่า ณ จุดเวลา หรือช่วงเวลานั้นๆ เมื่อเวลาเปลี่ยนไป ค่าตัวชี้วัดก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

5) ตัวชี้วัดเป็นหน่วยพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎี

คุณสมบัติของตัวชี้วัดที่ดี

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) กล่าวถึงคุณสมบัติที่ดีของตัวชี้วัดไว้ ดังนี้

1) ความตรง (Validity) ตัวชี้วัดที่ดี จะต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ 1.1) มีความตรงประเด็น (Relevant) ตัวชี้วัดต้องชี้วัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น GPA ใช้เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป 1.2) มีความเป็นตัวแทน (Representative) ตัวชี้วัด จะต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัด หรือมีมุมมองที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะที่มุ่งวัดอย่างครบถ้วน เช่น อุณหภูมิร่างกายเป็นตัวชี้วัดสภาวะการมีไข้ของผู้ป่วย

2) ความเที่ยง (Reliability) ตัวชี้วัดที่ดี จะต้องบ่งชี้คุณลักษณะที่มุ่งวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ 2.1) ความเป็นปรนัย (Objectivity) ตัวชี้วัดต้องชี้วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวชี้วัดควรขึ้นอยู่กับสภาวะที่เป็นอยู่ หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย 2.2) มีความคลาดเคลื่อนต่ำ (Minimum Error) ตัวชี้วัด ต้องชี้วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

3) ความเป็นกลาง (Neutrality) ตัวชี้วัดที่ดี จะต้องบ่งชี้ด้วยความเป็นกลาง ปราศจากความลำเอียง (Bias) ไม่น้อมเอียงเข้าหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ชี้นำ โดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะ ลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลวหรือความไม่ยุติธรรม

4) ความไว (Sensitivity) ตัวชี้วัดที่ดี จะต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัด สามารถแสดงความผันแปร หรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวชี้วัด จะต้องมีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ

5) สะดวกในการนำไปใช้ (Practicality) ตัวชี้วัดที่ดีจะต้องสะดวกในการนำไปใช้ ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ 5.1) เก็บข้อมูลง่าย (Availability) ตัวชี้วัดที่ดี จะต้องสามารถนำไปใช้วัด หรือ เก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย 5.2) แปลความหมายง่าย (Interpretability) ตัวชี้วัดที่ดี ควรให้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุดและต่ำสุด เข้าใจง่ายและ สามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

นอกจากนี้ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2539) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของตัวชี้วัดที่ดีไว้ในลักษณะที่ คล้ายคลึงกัน คือ 1) ความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ความไม่ลำเอียงของตัวชี้วัด ยกตัวอย่าง เช่น ตัวชี้วัดผลิตภาพของแรงงาน (Labor Productivity) ซึ่งวัดด้วยอัตราส่วน ระหว่างรายได้ต่อ ค่าใช้จ่ายแรงงาน เมื่อนำตัวบ่งชี้ไปใช้ในหน่วยงาน ประเภทผลิต และประเภทบริการ จะทำให้ขาด ความเป็นกลาง เพราะการปฏิบัติงานประเภทบริการนั้น ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ส่วนการ ปฏิบัติงานประเภทการผลิตใช้เครื่องจักรกลมากกว่าแรงงาน 2) ความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง การตัดสินเกี่ยวกับค่าของตัวชี้วัดมิได้เกิดจากการคิดเอาเองของผู้วิจัย แต่ขึ้นอยู่กับสถานะที่ เป็นอยู่หรือเป็นรูปธรรม 3) มีความไวต่อความแตกต่าง (Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของ ตัวชี้วัดที่จะวัดความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง 4) ค่าของมาตรวัด หรือตัวชี้วัดที่ ได้ ควรมีความหมาย หรือตีความได้อย่างสะดวก (Meaningfulness & Interpretability) กล่าวคือ ค่าของมาตรวัดควรมีจุดสูงสุด และต่ำสุดที่ง่ายต่อความเข้าใจ เช่น มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 10 หรือ ระหว่าง 0 ถึง 100 ค่าของตัวชี้วัดที่ได้จากการวัด หากอยู่ที่ 60 จะตีความได้ว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย (50) เพียงเล็กน้อย แต่หากค่าของมาตรวัด และตัวบ่งชี้ไม่มีค่าสูงสุด (หรือต่ำสุด) ที่แน่นอน เช่น วัดออกมา แล้วได้ 50 หรือ 120 ก็ไม่ทราบว่าเป็น 50 หรือ 120 นั้น จะตีความได้อย่างไร 5) ความถูกต้องในเนื้อหาของ ตัวชี้วัดที่นำมาใช้ (Content Validity) ในการศึกษา หรือพัฒนาตัวชี้วัด จะต้องศึกษาให้แน่ชัดว่า เนื้อหาในเรื่องที่ศึกษานั้นๆ คืออะไร ตัวชี้วัดที่ดี ต้องมีความถูกต้องในเนื้อหาที่ต้องการวัด 6) ความ ถูกต้องในการพัฒนาตัวชี้วัด (Development Validity) การพัฒนาตัวชี้วัด คือการนำเอาตัวแปร หลากๆ ตัวมารวมกัน ไม่ว่าจะนำมาบวกกันหรือคูณกัน ความถูกต้องในการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับ ความสามารถพิสูจน์ได้ในเชิงทฤษฎีสอดคล้องกับเชิงประจักษ์ตามที่ปรากฏ

การสร้างตัวชี้วัด

บุชบา ตันติศักดิ์ (2550) กล่าวถึงการสร้างตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพว่า เป็นการเน้นถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นหลัก และเน้นการประเมินผลผลิต (Output) โดยมีขั้นตอน 1) พิจารณาว่าควรมีเป้าหมายใดบ้างที่จะตอบตามวัตถุประสงค์โครงการ 2) ในแต่ละเป้าหมายจะต้องมีข้อมูลอะไร (ตัวชี้วัด) ที่จะระบุว่าเป้าหมายนั้นได้บรรลุแล้ว 3) ข้อมูลเหล่านั้นจะไปหาได้จากแหล่งใด 4) จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใดและเมื่อใด

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด สามารถสรุปได้ว่า เป็นเครื่องมือบอกทิศทางว่าการพัฒนาหรือการดำเนินกิจกรรมที่เป็นนโยบายสาธารณะของรัฐในแต่ละเรื่องได้ไปถึงจุดใด บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายแค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องของการคู่สมฤทธิ์ผลของงานหรือระบุมผลสำเร็จของงาน ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดนิยามของตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาไว้ว่า ตัวชี้วัด หมายถึง ชุดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติการใดๆ ของวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีโดยคุณสมบัติของตัวชี้วัดที่นำมาใช้ในครั้งนี้ได้แก่ ความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ความไม่ลำเอียงของตัวชี้วัด ความเป็นวัตถุวิสัย มีความไวต่อความแตกต่าง ค่าของมาตรวัด หรือตัวชี้วัดที่ได้ควรมีความหมาย หรือตีความได้อย่างสะดวก มีความถูกต้องในเนื้อหาของตัวชี้วัดที่นำมาใช้ และที่สำคัญคือความถูกต้องในการพัฒนาตัวชี้วัดไม่ว่าจะนำมาบวกรวมหรือคูณกัน ความถูกต้องในการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถพิสูจน์ได้ในเชิงทฤษฎีสอดคล้องกับเชิงประจักษ์ตามที่ปรากฏการโดยเน้นถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นหลัก และเน้นการประเมินผลผลิต (Output) โดยมีขั้นตอน 1) พิจารณาว่าควรมีเป้าหมายใดบ้างที่จะตอบตามวัตถุประสงค์โครงการ 2) ในแต่ละเป้าหมายจะต้องมีข้อมูลอะไร (ตัวชี้วัด) ที่จะระบุว่าเป้าหมายนั้นได้บรรลุแล้ว 3) ข้อมูลเหล่านั้นจะไปหาได้จากแหล่งใด 4) จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใดและเมื่อใด

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนจัดเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มิใช่เป็นเพียงแค่กลุ่มผลิตสินค้าในท้องถิ่นที่เป็นวิสาหกิจรายย่อยเท่านั้น โดยมีลักษณะการดำเนินกิจการ ที่มีพัฒนาการด้านการบริหารจัดการได้ตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับก้าวหน้า ซึ่งวิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐาน มีลักษณะเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ด้วยขั้นตอนอย่างง่าย มีขอบเขตของการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการเพื่อกินเพื่อใช้หรือเพื่อจำหน่ายในชุมชนหรือชุมชนอื่นโดยรอบ (เสรี พงศ์พิศ, 2552) และวิสาหกิจในระดับก้าวหน้า มีลักษณะเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่มีการดำเนินการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ด้วยขั้นตอนมีความซับซ้อนตาม

เทคนิคการผลิต ซึ่งจะผลิตจากชุมชนไปสู่ตลาดการบริโภคทั่วไป มีการปรับปรุงคุณภาพของการผลิต การบรรจุหีบห่อและการตลาด เพื่อให้สามารถแข่งขันทางธุรกิจได้ (เสรี พงศ์พิศ, 2552) โดยวิสาหกิจ ในระดับก้าวหน้านั้น จะมีลักษณะการดำเนินงานกิจการในลักษณะเดียวกับวิสาหกิจขนาดย่อมที่ดำเนินการ ผลิตโดยภาคเอกชนทั่วไป ซึ่งมีลักษณะความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนใน ฐานะวิสาหกิจขนาดย่อม ดังนี้

ลักษณะและความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

การพิจารณาความหมายและลักษณะของวิสาหกิจชุมชน สามารถพิจารณาตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 ได้นิยามความหมายของวิสาหกิจชุมชน (CE หรือ Community Enterprise) หมายถึง กิจการของ ชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือกิจการอื่นที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว เพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองของ ครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ซึ่งต้องประกอบด้วยบุคคลไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่อยู่ใน ครอบครัวเดียวกัน ยื่นคำขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนต่อกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมี 2 รูปแบบ คือ 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชินติบุคคล ที่ได้รับได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ไม่ เกิน 1,200,000 บาท สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ตามข้อ 7 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 266 (พ.ศ.2551) และต้องเป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามประกาศอธิบดีฯ ภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 168) 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555)

วิสาหกิจชุมชนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ วิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐาน และ วิสาหกิจชุมชนในระดับก้าวหน้า โดยที่วิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐานนั้นส่วนใหญ่จะดำเนินการกิจกรรม การผลิตขั้นพื้นฐาน ให้สามารถผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น ไม่มีระบบการ บริหารจัดการที่ยุ่ยากและซับซ้อน หากเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินการผลิตสินค้าโอท็อป จะเป็นกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในระดับไม่เกิน 2 ดาว สำหรับวิสาหกิจชุมชน ในระดับก้าวหน้านั้น เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินการกิจกรรมการผลิตที่ต้องพัฒนาคุณภาพ การ บริหารจัดการให้เข้าสู่สากล สามารถแข่งขันทางธุรกิจและมีความต้องการขยายช่องทางการตลาดให้ ก้าวไกล จะเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในระดับ 3 ดาวขึ้นไป

การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ที่เป็นพื้นฐาน ของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การ พัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น โดยวิสาหกิจชุมชน

มีลักษณะสำคัญ คือ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2555) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก มีความริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เป็นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ รวมถึงมีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย ที่ผ่านมาวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะดำเนินการผลิตสินค้าโอท็อป โดยการผลิตสินค้า โอท็อปของชุมชนนั้น เป็นโครงการตอบสนองภารกิจและนโยบายของรัฐบาล ในการส่งเสริมการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

จากแนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ วิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐาน และวิสาหกิจชุมชนในระดับก้าวหน้า โดยที่วิสาหกิจชุมชนในระดับพื้นฐานนั้นส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมการผลิตขั้นพื้นฐาน ให้สามารถผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น ไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ยุ่งยากและซับซ้อน โดยการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีวิสาหกิจชุมชน

จากนโยบายขจัดความยากจนและปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลและพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมาจากการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมกันดำเนินงานในเชิงธุรกิจที่จะก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิก อันเป็นที่มาของความมั่นคงทางฐานะการเงินให้แก่สมาชิก และส่งผลให้ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ มีความเข้มแข็งต่อไป

การที่จะดูแลและพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจนั้นจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลทางการเงินและพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การสนับสนุนและช่วยเหลือทางด้านบัญชีแก่วิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะประกอบด้วยบริการวางรูปแบบบัญชี การสอนแนะนำการจัดทำบัญชีและงบการเงิน รวมทั้งสอนแนะนำการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารธุรกิจ เป็นการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนให้มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ สามารถบริหารธุรกิจ

ให้เกิดการสร้างผลตอบแทนแก่สมาชิกและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนให้มีความมั่นคงเข้มแข็งตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล

การบัญชีของวิสาหกิจชุมชน คือ การเก็บรวบรวม จำแนก บันทึก สรุปข้อมูลเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน ได้แก่ การเก็บรวบรวมและแยกกลุ่มข้อมูลตามโครงสร้างธุรกิจวิสาหกิจชุมชนและการเงิน และกลุ่มบัญชี แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สิน หนี้สิน ทุน

ในปัจจุบัน มีการจัดทำบัญชีที่มีมาตรฐานและมีระบบการบัญชี ดังนี้

การวางรูปแบบบัญชี

1.การบันทึกบัญชีด้วยมือ ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการวางรูปแบบบัญชี บันทึกบัญชีด้วยมือ ประกอบด้วย สมุดบัญชี 4 เล่ม ได้แก่ 1) สมุดเงินสด 2) สมุดรายวันทั่วไป 3) สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป 4) สมุดบันทึกต้นทุนกำไร ทะเบียนและบัญชีย่อย 6 เล่ม ได้แก่ 1) ทะเบียนสมาชิกและหุ้น 2) ทะเบียนคุมสินทรัพย์ 3) ทะเบียนคุมสินค้า 4) ทะเบียนคุมวัตถุดิบ 5) บัญชีย่อยลูกหนี้ และ 6) บัญชีย่อยเจ้าหนี้ และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ได้แก่ 1) ใบเสร็จรับเงิน 2) ใบเบิกเงิน 3) ใบขายเชื่อ ซึ่งการวางรูปแบบบัญชีควรใช้สมุดบัญชีเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน เช่นถ้าไม่มีการขายเป็นเงินเชื่อก็ไม่ต้องมีสมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ เป็นต้น

การบันทึกบัญชีด้วยโปรแกรม วิสาหกิจชุมชนศูนย์สาธิตการตลาดบ้านหัวบึงมีความพร้อม ดำเนินการวางรูปแบบด้วยโปรแกรมบัญชีตามความเหมาะสม ซึ่งมี 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบบัญชีแยกประเภท 2) ระบบสมาชิกและหุ้น 3) ระบบสินค้า 4) ระบบเงินรับฝาก 5) ระบบเงินให้กู้

การวางระบบควบคุมภายในมีการวางระบบควบคุมภายในให้สอดคล้องกับธุรกิจของตนเอง โดยตามมาตรฐานการบัญชีวิสาหกิจชุมชน มี 8 องค์ประกอบ 1.บริหารทั่วไป 2.เงินสดและเงินฝากธนาคาร 3.ค่าหุ้น 4.สินทรัพย์ 5.เงินรับฝาก 6.ต้นทุน 7.การจัดสรรกำไรสุทธิ และ 8.สารสนเทศ

นอกจากจะการวางรูปแบบบัญชี การวางระบบควบคุมภายในแล้ว ควรจัดทำทางการเงิน ได้แก่ 1.งบทดลอง 2.งบต้นทุนผลิต/ขาย 3.งบกำไรขาดทุน 4.งบดุล

การจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง เหมาะสมกับธุรกิจ ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดทำบัญชีและงบการเงิน และนำไปใช้ในการเข้าถึงแหล่งทุนได้เร็วขึ้น การทำบัญชีอย่างต่อเนื่องสามารถให้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารการเงิน ควบคุมต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่าย หรือประกอบการพิจารณาในการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน การทำบัญชีควรมีคณะกรรมการดำเนินการร่วมกัน และการประชุมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนควรนำข้อมูลบัญชีเสนอให้กรรมการรับทราบและเข้าใจข้อมูลทางการเงิน จะได้มีส่วนร่วมในการวางแผนธุรกิจในอนาคต

การจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน นับเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของรากฐานเศรษฐกิจ โดยใช้ระบบบัญชีควบคู่กับเทคโนโลยี เป็นการ

เสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ แก่วิสาหกิจชุมชนให้พึ่งตนเอง อีกทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพสมาชิก ยกระดับคุณภาพชีวิตต่อไป

จากแนวคิดเกี่ยวกับบัญชีวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปได้ว่า การบัญชีของวิสาหกิจชุมชน คือ การเก็บรวบรวม จำแนก บันทึก สรุปข้อมูลเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน ได้แก่ การเก็บรวบรวมและแยกกลุ่มข้อมูลตามโครงสร้างธุรกิจวิสาหกิจชุมชนและการเงิน และกลุ่มบัญชี แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สิน หนี้สิน ทุน โดยการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง เหมาะสมกับธุรกิจ ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดทำบัญชีและงบการเงิน และนำไปใช้ในการเข้าถึงแหล่งทุนได้เร็วขึ้น การทำบัญชีอย่างต่อเนื่องสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารการเงิน ควบคุมต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่าย หรือประกอบการพิจารณาในการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน การทำบัญชีควรมีคณะกรรมการดำเนินการร่วมกัน และการประชุมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนควรนำข้อมูลบัญชีเสนอให้กรรมการรับทราบและเข้าใจข้อมูลทางการเงิน จะได้มีส่วนร่วมในการวางแผนธุรกิจในอนาคต สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของรากฐานเศรษฐกิจรวมถึงเป็นการพัฒนาคุณภาพสมาชิก ยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับหลักบัญชีบริหาร

การบัญชีบริหารมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินงาน เพราะการบัญชีบริหารเป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้บริหารในการจัดการองค์กร ทำให้บุคลากรเกิดความเข้าใจและร่วมมือกัน ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงเป็นเครื่องมือที่จะป้องกัน ควบคุม หรือตรวจสอบการจัดการของผู้บริหารให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและยุติธรรม คำนึงกับค่าตอบแทนที่ได้รับจากผู้เป็นเจ้าของซึ่งลงทุนในกิจการมอบให้ตามการประเมินผลการปฏิบัติ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของบัญชีบริหารด้วยเช่นกัน การบัญชีบริหาร เป็นการจัดทำและนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศทางการเงินที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแก่ผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กรธุรกิจ ในขณะที่การบัญชีการเงินเป็นการจัดทำและนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศทางการเงินในอดีตขององค์กรแก่บุคคลและหรือหน่วยงานภายนอก เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ นักลงทุนและหน่วยราชการต่างๆ ฯลฯ เนื่องจากการบัญชีบริหารมีวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งเน้นการรายงานผลการดำเนินงานแก่ผู้บริหารภายในเป็นหลักสำคัญ จึงต้องเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ และความต้องการข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหาร ตลอดจนสภาพแวดล้อมของธุรกิจแห่งนั้น ในการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของธุรกิจที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะต้องรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจในการบริหารการจัดการภายในองค์กรและภายใต้สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นข้อมูลให้แก่ฝ่ายบริหารเพื่อใช้เป็น

แนวทางในการดำเนินงานหรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ธุรกิจกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ก็คือ ข้อมูลทางด้านการบัญชี

การบัญชีเป็นการบันทึกรายงานทางการเงินที่เกิดขึ้นในขณะที่ธุรกิจกำลังดำเนินการอยู่ โดยจะมีการจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ตามระบบหรือหลักการบัญชีและรวบรวมข้อมูลทางการเงินเหล่านั้นเพื่อนำเสนอให้แก่บุคคลต่างๆ ที่ตัดสินใจในผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของธุรกิจ โดยข้อมูลทางการเงินสามารถแยกพิจารณาตามลักษณะกลุ่มบุคคลที่นำข้อมูลทางการเงินไปใช้ได้ ดังนี้

การบัญชีทางการเงิน (Financial Accounting)

เป็นการจัดทำบัญชีเพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นในอดีตให้แก่บุคคลทั่วไปได้ทราบ ซึ่งอาจเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของธุรกิจเหล่านั้นก็ได้ เช่น ผู้ถือหุ้น นักลงทุน เจ้าหนี้ หน่วยงานของรัฐบาล พนักงาน หรือบุคคลที่สนใจทั่วไป เป็นต้น โดยจะนำเสนอในรูปแบบของงบการเงินโดยภาพรวมของธุรกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดทำตามข้อปฏิบัติทางกฎหมายและการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รองรับโดยทั่วไป

การบัญชีบริหาร (Management Accounting)

เป็นการจัดทำบัญชีเพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตหรือข้อมูลทางการเงินที่ได้จากการประมาณการว่าจะเกิดขึ้นในอดีตก็ได้ เพื่อนำเสนอข้อมูลเหล่านั้นให้ฝ่ายบริหารภายในองค์กรธุรกิจได้ทราบและใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ควบคุม และประกอบการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันต่อเวลา โดยจะนำข้อมูลในเชิงวิเคราะห์เฉพาะส่วนภายในองค์กรธุรกิจที่ผู้บริหารให้ความสนใจในขณะนั้น ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงอาจไม่ได้ยึดแนวคิดตามมาตรฐานการบัญชีการเงินใดๆ ทั้งหมดและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการจัดทำที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการของฝ่ายบริหาร

ในยุคปัจจุบันการบัญชีบริหารได้มีการพัฒนาขึ้นจากการบัญชีต้นทุน ที่มุ่งเน้นการคำนวณต้นทุนให้ถูกต้อง ไปสู่การบัญชีที่จะให้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร แนวคิดทฤษฎีในด้านการบัญชีบริหารมีความหลากหลายอย่างยิ่ง บทบาทของการบัญชีบริหารนี้ จึงพยายามให้ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎี สมมติฐานต่างๆ เกี่ยวกับการบัญชีบริหาร การบัญชีแต่ละเรื่องมีวัตถุประสงค์และหน้าที่แตกต่างกันไป การศึกษาการบัญชีบริหาร จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะดังกล่าว และเปรียบเทียบกับการบัญชีในเรื่องที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงกัน คือ การบัญชีต้นทุนและการบัญชีงบประมาณ โดยการบัญชีแต่ละเรื่องมีความหมาย วัตถุประสงค์และหน้าที่แตกต่างกันดังนี้

1. การบัญชีบริหาร

การบัญชีบริหารเสนอข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำหน้าที่วางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผล และตัดสินใจของผู้บริหารตามกระบวนการบริหาร (Management Process)

ซึ่งนำไปสู่การให้รางวัล และการพัฒนาปรับปรุงระบบงานให้กิจการประสบความสำเร็จและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. การบัญชีต้นทุน

การบัญชีต้นทุนให้ข้อมูลต้นทุนของผลิตภัณฑ์หรือการดำเนินงานของหน่วยงาน ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับสายการผลิต โดยเสนอข้อมูลต้นทุน เพื่อการวัดผลดำเนินงาน และการวิเคราะห์ต้นทุน

3. การบัญชีงบประมาณ

การบัญชีงบประมาณให้ข้อมูลแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน อาจถือเป็นการบัญชีประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีบริหารเช่นเดียวกับการบัญชีต้นทุน เนื่องจากแผนที่ได้จากการบัญชีงบประมาณทั้งแผนระยะสั้นหรือแผนระยะยาว ผู้บริหารจะใช้นำไปตัดสินใจบริหารองค์กรต่อไป

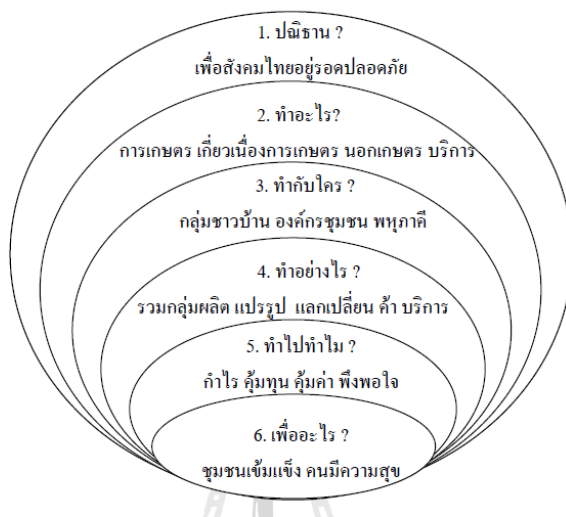
จากความหมายของการบัญชีประเภทต่างๆ จะเห็นว่า การบัญชีทั้ง 3 ประเภทให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลทางบัญชีไปประกอบการตัดสินใจดำเนินงานให้เหมาะสม

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักบัญชีบริหาร สามารถสรุปได้ว่า การบัญชีเป็นการบันทึกรายงานทางการเงินที่เกิดขึ้นในขณะที่ธุรกิจกำลังดำเนินการอยู่ โดยจะมีการจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ตามระบบหรือหลักการบัญชีและรวบรวมข้อมูลทางการเงินเหล่านั้นเพื่อนำเสนอให้แก่บุคคลต่างๆที่ตัดสินใจในผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของธุรกิจ จึงจำเป็นต้องศึกษา และเปรียบเทียบกับบัญชีในเรื่องที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงกัน คือ การบัญชีต้นทุนและการบัญชีงบประมาณ โดยการบัญชีแต่ละเรื่องมีความหมาย วัตถุประสงค์และหน้าที่แตกต่างกันดังนี้ การบัญชีบริหาร จะนำเสนอข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำหน้าที่วางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผล และตัดสินใจของผู้บริหารตามกระบวนการบริหาร (Management Process) ซึ่งนำไปสู่การให้รางวัล และการพัฒนาปรับปรุงระบบงานให้กิจการประสบความสำเร็จและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การบัญชีต้นทุนให้ข้อมูลต้นทุนของผลิตภัณฑ์หรือการดำเนินงานของหน่วยงาน ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับสายการผลิต โดยเสนอข้อมูลต้นทุน เพื่อการวัดผลดำเนินงาน และการวิเคราะห์ต้นทุน ค่าคงเหลือ บัญชีบริหาร เช่นเดียวกับการบัญชีต้นทุน เนื่องจากแผนที่ได้จากการบัญชีงบประมาณทั้งแผนระยะสั้นหรือแผนระยะยาว ผู้บริหารจะใช้นำไปตัดสินใจบริหารองค์กรต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

มงคล ด่านธานี (2541) ไม่ได้ให้คำจำกัดความในเรื่อง เศรษฐกิจชุมชนโดยตรงเพราะเห็นว่าจะเป็นเพียงข้อความหนึ่ง ที่ทำให้ผู้คนพยายามจำความหมาย มากกว่าที่จะพยายามทำความเข้าใจ ดังนั้นในที่นี้จึงใช้วิธีตั้งเป็นประเด็นเพื่อตอบคำถาม ให้เกิดความเข้าใจในศัพท์ เพื่อจะได้

หลักเลี่ยงการจำ โดยได้ตั้งเป็นประเด็นในลักษณะเป็นกรอบแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชน แสดงในภาพที่ 2-1 ดังนี้

ภาพที่ 2-1 แนวคิดของเศรษฐกิจชุมชน

หมายเหตุ จาก เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์ โดย มงคล ด้านธานินทร์, (2541), กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

จากรูปภาพที่ 2-1 เป็นแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปณิธาน หมายถึง เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการด้วยความมุ่งมั่น ต้องสัมพันธ์กับ การเมือง การปกครอง การศึกษา และวัฒนธรรมของคนทั้งประเทศ การดำเนินการเศรษฐกิจใดๆ จะไม่ช่วยให้บรรลุปณิธานได้
2. ทำอะไร หมายถึง ทำงานเพื่อดำรงชีพในแนวสัมมาชีพ เพื่ออยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อื่นๆ ในชุมชน เช่น การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิต ตัดเย็บเสื้อผ้า ปลูกพืชสมุนไพร บริการท่องเที่ยว เป็นต้น
3. ทำกับใคร หมายถึง ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเองอย่างไม่เป็นทางการ ไม่เป็นนิติบุคคล เช่น สหกรณ์ สมาคมหรือรวมกลุ่มกับนักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักวิชาการ
4. ทำอย่างไร เมื่อรวมกลุ่มแล้วก็ทำการผลิตสินค้า แปรรูป และซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า
5. ทำไปทำไม เนื่องจากชาวบ้านมีระดับการทำมาหากินต่างกัน การรวมกลุ่มจะช่วยให้เกิดความพออยู่พอกิน เกิดความพึงพอใจ เพื่อจะเกิดความคุ้มค่ากับการลงทุน และเพื่อกำไร
6. เพื่ออะไร เป็นการรวมตัวของชุมชนในระดับล่างสุดของสังคม เพื่อร่วมกันทำงานให้คนมีความสุข และชุมชนมีความเข้มแข็ง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น และมงคล ดอนขวา (2540) (อ้างถึงในขวัญกมล ดอนขวา, 2555) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน สรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับวัฏจักรแห่งความยากจน (Vicious Cycle) วัฏจักรแห่งความยากจน (Vicious Cycle) เป็นแนวคิดในการพัฒนาของการพัฒนาชุมชน โดยแนวคิดนี้ ชี้ให้เห็นว่าชุมชน หรือ ประเทศกำลังพัฒนา ถ้าไม่พัฒนา จะต้องวนเวียนอยู่ในวัฏจักรนี้ตลอดไป อย่างไรก็ตามวิธีแก้ไข หรือการจะหลุดพ้นจากวัฏจักรนี้ได้สังคมจะต้องกระตุ้น ด้วยการเพิ่มระดับการลงทุนให้อยู่ในระดับสูง ซึ่งการกระตุ้นการลงทุนดังกล่าวนี้ ต้องมีขนาดที่ใหญ่เพียงพอจึงจะสามารถทำให้ชุมชน หรือสังคมหลุดพ้นจากวัฏจักรได้ แต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นคือ ชุมชนหรือสังคมที่มีปัญหาความยากจนหรือการด้อยการพัฒนาจะนำทุนมาจากที่ใดดังนั้นวิธีแก้ปัญหาจึงมี 2 วิธี คือ 1. จะต้องเพิ่มการสะสมทุนในประเทศให้มากขึ้น ซึ่งวิธีนี้ก็คงจะทำได้ยากเพราะชุมชนมีรายได้ต่ำอยู่แล้ว 2. ต้องพึ่งความช่วยเหลือทางด้านการลงทุนจากภายนอก หรือจากต่างประเทศในระยะแรกซึ่งแนวคิดนี้สนับสนุนวิธีที่ 2 เพราะเมื่อชุมชนหรือสังคมหลุดพ้นจากวัฏจักรนี้แล้ว ในรอบต่อไป ก็จะสามารถพัฒนา และใช้คืนเงินทุนได้

แนวความคิดขั้นเศรษฐกิจของ Karl Marx

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากขั้นหนึ่ง ไปยังขั้นถัดไปจะเกิดขึ้นเพราะเกิดความขัดแย้งระหว่างชนชั้น โดยการเปลี่ยนแปลงของสังคม จะมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

1. ขั้นสังคมบรรพกาล (Primitive Society) เป็นสังคมขั้นเริ่มต้น ยังไม่มีการแบ่งชนชั้น สมาชิกในชุมชนช่วยเหลือกัน ผลผลิตแบ่งตามส่วนที่ตนเองหามาได้
2. ขั้นสังคมทาส (Ancient Slave State) ผลผลิตเริ่มมากขึ้น กลุ่มผู้มีอำนาจมาบังคับเอาผลผลิตส่วนเกินไป เกิดกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลและการแบ่งชนชั้น มีสังคมทาส
3. ขั้นสังคมศักดินา (Feudalism) แรงงานทาสจะเริ่มต่อต้านทำการปฏิวัติ และจะถูกปลดปล่อยกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน การผลิตของผู้เช่าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ขั้นสังคมทุนนิยม (Capitalism) เมื่อพลังการผลิตขยายตัวจนเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมผู้เช่าที่ดินจะถูกปลดปล่อยให้เป็นแรงงานอิสระ เกิดการชูดรีดแรงงานในโรงงาน
5. ขั้นสังคมคอมมิวนิสต์ (Communist) การชูดรีดแรงงานจะทำให้เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้น แล้วชนชั้นกรรมาชีพจะโค่นล้มชนชั้นนายทุน สังคมทุนนิยมจะล่มสลาย แล้วเปลี่ยนเข้าสู่สังคมคอมมิวนิสต์ โดยปัจจัยการผลิตเป็นของส่วนรวมโดยผลผลิตจะถูกแจกจ่ายให้กับสมาชิกอย่างเพียงพอ และบุคคลในสังคมจะมีความเท่าเทียมกัน

แนวความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนา (Stage of Growth)

ผู้นำเสนอแนวคิดนี้คือ W.W. Rostow โดยแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของสังคมที่ผ่านมามีได้แบ่งการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน คือ (มงคล ดอนขวา, 2540 อ้างถึงในขวัญกมล ดอนขวา, 2555)

1. ขั้นสังคมโบราณ (Traditional Society) ลักษณะคือ การพัฒนายังต่ำ เทคโนโลยียังต่ำ ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ เศรษฐกิจพึ่งการเกษตรเป็นหลัก
2. ขั้นเตรียมทะยานบิน (Precondition for Take-off) ลักษณะคือ ขยายโครงสร้างพื้นฐานอย่างกว้างขวาง ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม เริ่มมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจทุกด้าน
3. ขั้นทะยานบิน (Take-off) ลักษณะคือ มีการพัฒนาสาขาอุตสาหกรรมขึ้นมาเป็นสาขา นำการผลิตทางการเกษตรจะมีลักษณะเป็นการค้า การขยายตัวทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง
4. ขั้นสู่ระดับอิ่มตัว (Drive to Maturity) ลักษณะคือ การจัดการมีประสิทธิภาพสูงแรงงานมีทักษะ ผลผลิตเพิ่มมากกว่าประชากร สามารถผลิตสินค้าใหม่ๆ ตามความต้องการได้มากขึ้น ตลอดจนมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูง
5. ขั้นการบริโภคระดับสูง (High Mass Consumption) ลักษณะคือ ประชาชนมีการบริโภคสมบูรณ์ถ้วนหน้า มีการจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) ประชาชนมีความรู้สึกมั่นคง มีทัศนคติที่ดี มีความเจริญพร้อมในทุกๆด้าน

ทฤษฎีความจำเป็นเติบโตแบบสมดุล (Balanced Growth)

ทฤษฎีความจำเป็นเติบโตแบบสมดุล (Balanced Growth) หรือทฤษฎีการพัฒนารั้งใหญ่ (Big Push) โดยผู้นำเสนอคือ Rosenstein and Rodan แนวคิดนี้เชื่อว่า การลงทุนเพื่อการพัฒนาชุมชน หรือสังคม ต้องมีขนาดใหญ่พอ การพัฒนาจึงจะเกิดขึ้นได้ เพราะการลงทุนขนาดเล็กหลายๆ ครั้ง จะให้ผลการพัฒนาโดยภาพรวม (Total Effect) น้อยกว่าการลงทุนครั้งใหญ่ครั้งเดียว ดังนั้นจึงต้องมีการลงทุนขนาดใหญ่ เพื่อขจัดปัญหาการแบ่งแยกไม่ได้ 3 ทางคือ 1. การแบ่งแยกไม่ได้ทางการผลิต การลงทุนบางอย่างต้องมากพอจึงจะเกิด การประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) เหตุผลเพราะ การก่อสร้างต้องใช้เวลาเตรียมการ และต้องมีครบชุดจึงจะใช้ประโยชน์ได้ เช่น ถนน ไฟฟ้า โทรศัพท์ นอกจากนี้ กิจการหลายอย่างสามารถใช้บริการขั้นพื้นฐาน (Infrastructure) ร่วมกันได้ 2. การแบ่งแยกไม่ได้ทางด้านอุปสงค์ (Demand) ของชุมชนต้องมากพอ กิจการต่างๆ จึงจะอยู่ได้และขยายกิจการได้ กิจการในสาขาการผลิตต่างๆ จะสามารถพึ่งพาซึ่งกันและกันได้เพียงพอ 3. การแบ่งแยกไม่ได้ทางการออม (Saving) การลงทุนของสังคมใดๆ ที่มีเสถียรภาพจะต้องมาจากการออม ดังนั้น การลงทุนเริ่มแรกเป็นจำนวนมากจึงจะสามารถกระตุ้น การออมได้อย่างเพียงพอ (นิรมล สุธรรมกิจ, 2547)

ทฤษฎีความจำเป็นเติบโตแบบไม่สมดุล (Unbalanced Growth)

ผู้นำเสนอคือ Hirschman เป็นแนวความคิดที่คัดค้าน Balanced Growth เพราะคิดว่า สังคมหรือ ประเทศกำลังพัฒนา คงจะไม่สามารถลงทุน เพื่อการพัฒนา ที่มีขนาดใหญ่เพียงพอ ดังนั้น กลยุทธ์ คือ ต้องหามาตรการที่จะทำให้เกิดการลงทุนในบางกิจการ เพื่อให้เกิดความไม่สมดุลระหว่าง ภาคเศรษฐกิจต่างๆ ภาคเศรษฐกิจใดที่เจริญรุดหน้าไปก่อน ภาคเศรษฐกิจอื่น เกิดการขาดแคลน และเป็นพลังกดดันให้เกิดการลงทุนในสาขาเศรษฐกิจอื่น แต่เนื่องจากมีเงินทุนจำกัด ดังนั้นกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ ควรเลือกพัฒนาภาคเศรษฐกิจใดภาคเศรษฐกิจหนึ่งก่อน โดยภาคเศรษฐกิจที่เลือกลงทุนควรเป็น สาขาเศรษฐกิจ ที่เป็นยุทธศาสตร์ หรือ สาขานำ (Leading Sector) จากนั้นผลจากการพัฒนาภาค เศรษฐกิจนำ จะสร้างผลเชื่อมโยงไปยังการพัฒนาภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ต่อไปโดยการเลือกสาขานำ จะต้องก่อให้เกิด ผลเชื่อมโยงไปข้างหน้า (Forward Linkage) และผลเชื่อมโยงไปข้างหลัง (Backward Linkage) กับภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ได้มากที่สุด (นิรมล สุธรรมกิจ, 2547)

ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory)

ผู้นำเสนอคือ Dos Santos เกี่ยวกับการพัฒนาของสังคม ในประเทศใดประเทศหนึ่งหรือไม่ จะถูกกำหนดมาจากการพัฒนาในด้านต่างๆ ของอีกประเทศหนึ่ง ดังนั้นสภาพการด้อยพัฒนาของ ชุมชน หรือประเทศใด มาจากการพึ่งพา (Dependency) ประเทศอื่นนั่นเอง ดังเช่น ประเทศโลกที่ สาม ต้องพึ่งพาประเทศทุนนิยมตะวันตก ข้อวิจารณ์ ของแนวคิดนี้ คือ ชุมชนหรือประเทศด้อยพัฒนา ทั้งหลาย จะไม่สามารถหาแนวทางการพัฒนาในแนวทางที่เป็นอิสระของตนเองได้นอกจากนี้สภาพ การพึ่งพาก็เป็นแบบถูกเอาเปรียบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตามทฤษฎีนี้ คือ 1. ควร ดำเนินการเพื่อหาแนวทางพัฒนาแบบพึ่งตนเอง (Self-Reliance) เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี ที่ เหมาะสมกับตนเอง (Appropriate or Intermediate Technology) 2. ประเทศด้อยพัฒนาควร ร่วมมือกันทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือและร่วมมือซึ่งกันและกัน 3. ร่วมกันสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อจัดการปฏิรูปความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของ โลกใหม่ ที่ประเทศกำลังพัฒนาจะไม่ถูกครอบงำ (สมบัติ กุสุมาวาลี, 2555)

แนวความคิดเกี่ยวกับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ไปพร้อมกับการกระจายรายได้ (Redistribution with Growth)

ผู้นำเสนอคือ Chenerry and Alluwalia โดยส่วนหนึ่งจะยังสอดคล้องกับการพัฒนาที่เน้น ความจำเป็นเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่มาจาก การสะสมทุนและการลงทุน แต่สังคมจะต้องเพิ่มเติม มาตรการการแก้ปัญหา การกระจายรายได้ ความยากจน การว่างงาน และความไม่เท่าเทียมกันใน สังคม ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาที่ผ่านมาเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาประเทศยังอยู่ใน ระดับต่ำ ดังคำกล่าวที่ว่าประเทศมั่งคั่ง แต่ประชาชนยากจน ดังนั้นมาตรการที่จะต้องนำมาใช้ ควรมี ลักษณะ คือ 1. เพิ่มความสำคัญการผลิตในบางสาขา โดยเฉพาะสาขาที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา 2. ให้

ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทให้มากขึ้น 3. ส่งเสริมการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีแบบใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) ให้มากกว่าแบบใช้ทุนเป็นหลัก (Capital Intensive) 4. ควบคุมจำนวนประชากร (Population Restraint) 5. กำหนดกลุ่มคนยากจน (Poverty Groups) ให้ชัดเจน เพื่อจะได้กำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา 6. ปรับปรุงโอกาสให้กลุ่มคนยากจนเข้าถึงบริการของรัฐให้มากขึ้น (2Coralie Bryant and Louise G. White, 1982)

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development)

แนวความคิดนี้เป็นกระแสการพัฒนาที่กล่าวถึงกันมากในปัจจุบัน ความหมายคือ เป็นการพัฒนาที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และตลอดไป ภายใต้สภาพทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม สาเหตุมาจากการพัฒนาที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ถ้ายังใช้แนวคิดในการพัฒนาแบบเดิม ก็คงจะต้องถึงวันที่สังคมโลกไม่อาจพัฒนาได้อีกต่อไปแนวทางในการพัฒนา ควรดำเนินการในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ อย่างพร้อมเพียงกัน คือ (1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ยังมีความจำเป็นและต้องให้ความสำคัญต่อไป แต่การขยายตัวไม่จำเป็นต้องสูงมาก (2) การกระจายรายได้ (Income Distribution) เพื่อให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น (3) สวัสดิการทางสังคม (Social Well-being) เพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง และ (4) คุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Quality) ครอบนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ศูนย์พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557)

แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันองค์การสหประชาชาติได้หันมาสนับสนุนแนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนนอกจากแนวโน้มสู่ความคิดเรื่องการพัฒนาการแบบยั่งยืนแล้ว ได้มีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพัฒนาการใหม่ที่เน้นในเรื่อง การพัฒนาคน พัฒนาทางด้านจิตใจ และรวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเมื่อนำมาปรับใช้กับ แนวทางในพัฒนาสังคมแบบยั่งยืน สามารถจำแนกออกเป็น 3 แนวทางดังนี้ (ศูนย์พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557)

แนวทางด้านที่หนึ่ง คือ แนวยุทธศาสตร์พุทธศาสนา ซึ่งกลุ่มนักคิดในแนวนี้นี้ที่สำคัญคือ ท่านพุทธทาสภิกขุและนิโกล และสำนักสันติอโศก แนวยุทธศาสตร์นี้ได้นำเอาหลักพุทธศาสนาเข้ามาปรับใช้ทางปรัชญา และนำหลักพุทธศาสนามานำเสนอเป็นเป้าหมายของการพัฒนา โดยในทางปรัชญาจะเน้นที่ความสุขทางจิต ต้องพัฒนามนุษย์ทั้งด้านจิตใจ และสติปัญญา ความสุขของมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ที่รูปวัตถุภายนอก ดังนั้นแนวคิดนี้จะเน้นเรื่องความรักและการเป็นผู้ให้

แนวทางที่สอง คือแนวยุทธศาสตร์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง ยุทธศาสตร์นี้วางอยู่บนหลักคิดและปรัชญาแบบ Marxism ที่เน้นความเชื่อแบบวัตถุนิยม และหลักไดอะเล็กติก โดยมีความเชื่อว่า

โลกและสังคมมีกฎเกณฑ์การพัฒนาที่แน่นอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความปรารถนา ทางจิตใจของมนุษย์ ดังนั้นจะเข้าใจการวิวัฒน์ได้ต้องเข้าถึงกฎวิวัฒนาการทางสังคม นั่นคือที่มาของหลักวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแนวคิดนี้เสนอว่า ประวัติศาสตร์มีการวิวัฒน์อย่างเป็นขั้นตอนจากสังคมที่ไม่มีชนชั้นสู่สังคมที่มีชนชั้น และในที่สุดก็จะวิวัฒน์กลับสู่สังคมที่ไม่มีชนชั้นอีกครั้ง

แนวทางที่สาม คือ ยุทธศาสตร์วัฒนธรรมชุมชน หลักแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของยุทธศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนนี้ ส่วนหนึ่งมาจากปรัชญาพุทธศาสนาที่ปฏิเสธพัฒนาการที่เน้นการพัฒนาในด้านวัตถุ (การขยายตัวของ GNP: Gross National Product) ถือเอาความสุขสูงสุดของมนุษย์เป็นเป้าหมาย หรือที่เรียกว่า Human-Centered Development อีกส่วนหนึ่งมาจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเฉพาะวิธีการแก้ไขปัญหา แต่ต่างจากหลักเศรษฐศาสตร์การเมือง ตรงที่ให้ความสำคัญต่อชนบทและด้านวัฒนธรรมค่อนข้างมาก

แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

มงคล ด่านธานินทร์ (2541) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน กระบวนการเศรษฐกิจชุมชนและกำไรส่วนเกินจากเศรษฐกิจชุมชน

ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ จึงควรให้ความสนใจกับปัจจัยนี้เป็นลำดับแรก เพื่อให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้

1.การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยการพัฒนากลุ่มคน 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่การพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ให้มีความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องทำการผลิต การแปรรูป การค้า และการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอก นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการระดมคน เงินทุน การบริหารและการจัดการกระบวนการผลิต การแปรรูป และการใช้ทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาชาวบ้านให้มีความสนใจในกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนโดยพัฒนาชาวบ้านให้มีความรู้และความสามารถด้านเทคนิคการผลิต และการแปรรูป และการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้อย่างลึกซึ้งในอุดมการณ์และเทคนิคการกระตุ้นเชื่อมประสานเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

2.การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ควรมีความเข้าใจในการสร้างกลุ่มและการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มที่มีผู้นำชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นหัวใจของเศรษฐกิจชุมชน โดยการทำงานด้วยวิธีการณ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่คนชนบทมีความเกื้อหนุนจุนเจือซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของคนในชนบท เนื่องจากต่างฝ่ายต่างมีทุนทรัพย์และเครื่องมือทำกินที่ไม่มากนัก

3. การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้มาซึ่งเงินทุน ได้แก่ เงินทุนที่ได้จากการระดมทุนในหมู่บ้าน จากชาวบ้านผู้สนใจในการผลิตและการแปรรูปจะถูกนำไปใช้อย่างสมเหตุสมผล มีความต่อเนื่องและไม่ค่อยเสียหายจากการคดโกงด้วยวิธีต่างๆ ซึ่งต่างจากเงินทุนที่รัฐสนับสนุนผ่านหน่วยงานราชการและเงินของภาคเอกชนที่ถูกนำไปใช้อย่างไม่ระมัดระวัง เพราะชาวบ้านมักถือว่าไม่ใช้เงินของตน การได้มาซึ่งเงินทุนอาจได้จากกิจกรรมออมทรัพย์ การระดมทุนการระดมทุน การตั้งธนาคารหมู่บ้าน หรือจากการรับทุนช่วยเหลือจากภายนอกสมทบกับทุนภายในชุมชน

4. การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและการผลิต เนื่องจากในช่วงฤดูแล้ง หรือฤดูฝนที่ฝนตกขาดช่วง ชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลากับการหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคด้วยความลำบาก ดังนั้นคนในชุมชนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวที่มีร่างกายแข็งแรงจะอพยพหางานทำนอกพื้นที่ จึงส่งผลให้ชาวบ้านทำกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างไม่ต่อเนื่อง

กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน

เมื่อมีความพร้อมในปัจจัยหลักด้านเศรษฐกิจชุมชนทั้ง 4 ปัจจัยแล้ว จึงทำให้กระบวนการเศรษฐกิจชุมชนพร้อมที่จะดำเนินการได้ ประกอบด้วย กิจกรรมการผลิต การบริโภค การแปรรูปและการขาย ให้สามารถดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกิจกรรมในกระบวนการนี้อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (วชิรวิชร งามละม่อม, 2558)

1. การเกษตร ต่อเนื่องการเกษตร และนอกการเกษตร ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์จากผ้า เช่น การทำผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ผ้าไหม มัดหมี่ ผ้าขาวม้า และกระเป๋าผ้าชนิดต่างๆ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ตัดเย็บเสื้อผ้า เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ภายในบ้านและสำนักงาน เป็นต้น ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่และหวาย เช่น ตะกร้า เข่ง กระจาด เสื่อหวาย เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ เช่น การดอกไม้ ผลไม้ และไม้ประดับจากกระดาษชนิดต่างๆ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์อาหารและการแปรรูป เช่น ผลิตภัณฑ์จากผลไม้พร้อมดื่ม ไวน์จากผลไม้ชนิดต่างๆ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์วัสดุ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง เป็นต้น

2. กิจกรรมลานค้าชุมชน ได้แก่ การจัดหาพื้นที่ที่ชาวบ้านนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเพื่อซื้อและขายสินค้า ซึ่งลานค้านี้อาจตั้งในตลาดชนบท ตลาดเมือง โดยปลอดการเสียค่าธรรมเนียมต่างๆ

3. กิจกรรมร้านค้าชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันตั้งร้านค้าเพื่อขายผลิตภัณฑ์ของตน ซึ่งมักมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการออมทรัพย์ การระดมทุน ระดมทุนการผลิต และการแปรรูป ซึ่งถือว่าเป็นวงจรที่กลุ่มเกษตรกรผู้มีประสบการณ์จัดตั้งขึ้น

4. การท่องเที่ยว โดยเป็นที่รู้กันว่าประเทศไทยอุดมไปด้วยแหล่งโบราณสถาน น้ำตกแม่น้ำลำคลอง และทิวทัศน์ธรรมชาติ ซึ่งการฟื้นฟูความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ จะทำให้ผู้คนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเข้ามาเที่ยว เป็นโอกาสให้คนในชุมชนสามารถเก็บเงินค่าขนส่งและการขายผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นของฝากหรือของที่ระลึกได้

5. ศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ หรือเรียกว่า ศูนย์ One-Stop-Service เป็นการจัดตั้งเพื่อเจริญรอยตามพระราชดำริที่ว่า ควรมีสถานที่ที่เกษตรกรสามารถแสวงหาข้อมูล คำแนะนำในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์บก สัตว์น้ำ การใช้น้ำ บำรุงดิน การป้องกันและปราบศัตรูพืช การลงทุนการตลาด การแปรรูป ผลผลิต เป็นต้น ได้อย่างครบครันการแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์ของกรมการพัฒนา

จากแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยหลักต้นเศรษฐกิจชุมชน ปัจจัยหลักต้นเศรษฐกิจชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ จึงควรให้ความสนใจกับปัจจัยนี้เป็นลำดับแรก เพื่อทำให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย 1)การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยการพัฒนาคน 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่การพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ให้มีความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องทำการผลิต การแปรรูป การค้า และการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอก นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการระดมคน เงินทุน การบริหารและการจัดการกระบวนการผลิต การแปรรูป และการใช้ทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2)การพัฒนาคน/องค์กรชุมชน ควรมีความเข้าใจในการสร้างกลุ่มและการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มที่มีผู้นำชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นหัวใจของเศรษฐกิจชุมชน โดยการทำงานด้วยวิธีการนี้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่คนชนบทมีความเกื้อหนุนจุนเจือซึ่งกันและกัน 3)การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้มาซึ่งเงินทุน ได้แก่ เงินทุนที่ได้จากการระดมทุนในหมู่บ้าน จากชาวบ้านผู้สนใจในการผลิตและการแปรรูปจะถูกนำไปใช้อย่างสมเหตุสมผล และ 4) การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นมีทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่มที่ชัดเจนและมีเป้าหมายตลอดจนการบริหารงานอย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

การจดทะเบียน จังหวัดเพชรบุรีมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว 232 วิสาหกิจชุมชน สมาชิก 3,634 ราย ไม่มีการจดทะเบียนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำแนกวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่มการผลิตสินค้า ได้ดังนี้

1) การผลิตพืช	จำนวน 39 วิสาหกิจชุมชน
2) การผลิตปศุสัตว์	จำนวน 25 วิสาหกิจชุมชน
3) การผลิตประมง	จำนวน 4 วิสาหกิจชุมชน
4) การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	จำนวน 61 วิสาหกิจชุมชน

5) ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า	จำนวน 11 วิสาหกิจชุมชน
6) เครื่องจักสาน	จำนวน 7 วิสาหกิจชุมชน
7) ดอกไม้ประดิษฐ์	จำนวน 12 วิสาหกิจชุมชน
8) ของชำร่วย/ของที่ระลึก	จำนวน 12 วิสาหกิจชุมชน
9) ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	จำนวน 11 วิสาหกิจชุมชน
10) เครื่องดื่ม	จำนวน 17 วิสาหกิจชุมชน
11) เครื่องประดับ/อัญมณี	จำนวน 1 วิสาหกิจชุมชน
12) เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์	จำนวน 5 วิสาหกิจชุมชน
13) การผลิตปัจจัยการผลิต	จำนวน 46 วิสาหกิจชุมชน
14) เครื่องปั้น	จำนวน 1 วิสาหกิจชุมชน
15) การผลิตสินค้าอื่นๆ	จำนวน 32 วิสาหกิจชุมชน

จำแนกวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่มการให้บริการ ได้ดังนี้

1) ร้านค้าชุมชน	จำนวน 2 วิสาหกิจชุมชน
2) ออมทรัพย์ชุมชน	จำนวน 10 วิสาหกิจชุมชน
3) สุขภาพ	จำนวน 2 วิสาหกิจชุมชน
4) บริการอื่นๆ	จำนวน 3 วิสาหกิจชุมชน

อำเภอที่มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คือ อำเภอชะอำ 37 วิสาหกิจชุมชน รองลงมา คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี 35 วิสาหกิจชุมชน อำเภอแก่งกระจาน 33 วิสาหกิจชุมชน อำเภอท่ายาง 30 วิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง 30 วิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านแหลม 23 วิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านลาด 22 วิสาหกิจชุมชน และอำเภอเขาย้อย 22 วิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์วิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพชรบุรี

1) วิสัยทัศน์: ชุมชนเข้มแข็งด้วยระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง โดยกระบวนการวิสาหกิจชุมชน

2) พันธกิจ

2.1 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการทุนของชุมชน

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

2.3 รับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

2.4 ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดการส่งเสริม

สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีเอกภาพ

3) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับประเทศ มี 3 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเสริมสร้างปัจจัยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง ประกอบ การบริหารจัดการทุนชุมชน การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบ การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาและสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ การสนับสนุนการจัดการวิสาหกิจชุมชน ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของจังหวัด

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในด้านการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิตและการตลาด

ข้อเสนอแนะ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดเพชรบุรีให้ไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน

จำเป็นต้องเน้นในเรื่อง สร้างความเข้าใจให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนรู้จักบทบาทขององค์กรวิสาหกิจชุมชน การสร้างกฎระเบียบต่างๆ ที่เหมาะสม การเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพมีคุณภาพ และด้านการตลาด เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งทำให้สมาชิกมีความพอใจ เห็นความสำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนเอง โดยการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ทั้งในส่วนของกำเนินกิจกรรม การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และการระดมทุนแต่อย่างไรก็ตามภาครัฐยังจำเป็นที่จะต้องให้การสนับสนุนในการพัฒนา ปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน การสนับสนุนเงินทุน และปัจจัยการผลิต การหาข้อมูลด้านการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในด้านเจ้าหน้าที่และระบบทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

1) การบูรณาการการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานภาคี สามารถประชุมร่วมกันได้ วางแผนร่วมกันได้ แต่ในความเป็นจริงไม่สามารถบูรณาการงานร่วมกันได้ เนื่องการ

ลักษณะงานของหน่วยงานภาคีจะไม่เหมือนกัน การจัดสรรงบประมาณที่ไม่พร้อมกัน และช่วงเวลาในการดำเนินงานที่ต่างกัน

2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับตำบลยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

3) การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ควรทำการประเมินอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง แล้วนำผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับหน่วยงานภาคี สรุปผลการประเมินให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับทราบ จุดเด่น จุดด้อย ของแต่ละกลุ่ม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

4) การจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ควรให้หน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมทุกครั้ง เพื่อจะได้ช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยใช้กลไกการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอและจังหวัด

5) ขาดการติดตามให้คำแนะนำสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

6) การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน

จากข้อมูลวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปได้ว่า การจดทะเบียน จังหวัดเพชรบุรีมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว 232 วิสาหกิจชุมชน สมาชิก 3,634 ราย ไม่มีการจดทะเบียนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำแนกวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่มการผลิตสินค้าโดยอำเภอที่มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คือ อำเภอชะอำ 37 วิสาหกิจชุมชน รองลงมา คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี 35 วิสาหกิจชุมชน อำเภอแก่งกระจาน 33 วิสาหกิจชุมชน อำเภอท่ายาง 30 วิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง 30 วิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านแหลม 23 วิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านลาด 22 วิสาหกิจชุมชน และอำเภอเขาย้อย 22 วิสาหกิจชุมชนยุทธศาสตร์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับประเทศ มี 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเสริมสร้างปัจจัยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง ประกอบ การบริหารจัดการทุนชุมชน และยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบ การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาและสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐอริยา สุขสุวรรณพร (2553) ศึกษาเรื่องการสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี 3. เพื่อศึกษาระดับความต้องการอาชีพเสริมที่มีต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถาม กับประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จำนวน 400 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า อาชีพเสริมที่ประชาชนมีความต้องการมากที่สุด คืออาชีพเสริมด้านการบริหาร รองลงมา อาชีพเสริมด้านเกษตรกรรม อาชีพเสริมด้านศิลปหัตถกรรม และอาชีพเสริมด้านรับจ้าง โดยประเภทอาชีพเสริมที่ต้องการมากที่สุด คืออาชีพค้าขาย ในด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนพบว่า ประชาชน มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกับความต้องการอาชีพเสริมของประชาชน ซึ่งในด้านผลกระทบต่ออาชีพเดิม ประชาชนมีความต้องการอยู่ระดับที่สูงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนยังคงมีแนวคิดที่จะประกอบอาชีพที่ตนเองถนัด โดยอาชีพเสริมนั้นต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพเดิม ไม่ต้องเดินทางไปทำงานในต่างพื้นที่ และยังต้องการที่จะมีอาชีพเสริมเป็นลักษณะแบบอุตสาหกรรม ในครัวเรือนที่สมาชิกในครอบครัวมาช่วยกันทำ และเมื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน ต่างมีระดับคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันไปด้วย

วิสุทธิ์ บิลล่าเต๊ะ และคณะ (2553) ศึกษา กระบวนการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษา : ชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพและความหมายของอัตลักษณ์มุสลิมสามประการ ตามที่ปรากฏใน อัล กุรอาน ซูรอฮ์ : อัลฮัจญ์ อายะฮ์ 41 อันได้แก่ การละหมาด การชะกาต และการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว ในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ และเพื่อศึกษากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งอัตลักษณ์ทั้งสามของชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ รวมทั้งผลของกระบวนการดังกล่าวในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ดำเนินการวิจัยโดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Approach) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบหนึ่ง มุ่งตีความพฤติกรรมของกลุ่มคนหรือระบบสังคม โดยใช้มีโนทัศน์ทางวัฒนธรรมเป็นฐานคิด มีผู้ให้ข้อมูลคือผู้อาวุโสที่เคยเป็นแกนนำชุมชนมาก่อน 25 คน ผู้นำชุมชนปัจจุบัน จำนวน 6 คน สัปบุรุษมัสยิดบ้านเหนือที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ทั้งชายและหญิง จำนวน 36 คน พบว่าการละหมาดมีศักยภาพสูงในการผลิตซ้ำจักรวาลทัศน์อิสลาม ชัดเจนจิตใจและก่อให้เกิดการรวมตัวอย่างยั่งยืนในชุมชน ที่ชุมชนมัสยิดบ้านเหนือมีผู้ละหมาดร่วมกันในแต่ละครั้งจำนวนมาก จึงช่วยให้ชุมชนมีระบบสังคมของตนเอง ขณะที่ชะกาตช่วยสร้างระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะทั้งการแสวงหากำไรและเอื้อเพื่อแบ่งปันกันขึ้น ทำให้

ชุมชนมีหลักประกันทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ส่วนการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่วก็ช่วยให้ชุมชนมีภูมิกติกาที่ใช้บังคับตนเองได้ ทำให้เกิดความสงบและเป็นระเบียบมากขึ้น และกระบวนการที่ทำให้ชุมชนสามารถดำรงอัตลักษณ์ทั้งสามไว้ได้มี 3 ประการ ได้แก่ การจัดการความรู้ การสร้างวิถีชีวิต และการบริหารจัดการกระบวนการทั้งสามนี้ได้ส่งผลให้ชุมชนสามารถสร้างเงื่อนไข 5 ประการในการต่อสู้กับวาทกรรมกระแสหลักได้ คือ ระบบการผลิตซ้ำจักรวาลทัศน์อิสลาม พลวัตวัฒนธรรม ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ และความเป็นเอกภาพและบูรณาการของเงื่อนไขทั้ง 4 ข้างต้น

ณัฐนันท์ จิตติยาปราโมทย์ (2554) ศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่วะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลการดำเนินงาน ปัญหา และเหตุปัญหของการบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่วะมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 คน โดยแบ่งความรับผิดชอบเป็นกลุ่มทำก้อนเชื้อเห็ด กลุ่มหยอดเชื้อเห็ด และกลุ่มแปรรูปเห็ด มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดนางฟ้าจำนวน 6 ชนิดได้แก่ น้ำพริกเผาเห็ด แหนมเห็ด เห็ดสวรรค์ เห็ดสามรส เห็ดทอดกรอบ และเห็ดแดดเดียว จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มพบว่าจุดแข็งของกลุ่มคือมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย วัตถุดิบปลอดภัยมีอยู่ในชุมชน เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จุดอ่อนของกลุ่ม ได้แก่ รสชาติที่ไม่ได้มาตรฐานขึ้นอยู่กับผู้ปรุงรส บรรจุภัณฑ์ที่ไม่ดึงดูดใจลูกค้า ผลผลิตของเห็ดนางฟ้าซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักมีปริมาณลดลง โอกาส ได้แก่ กระแสการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารมังสวิรัตและผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสารพิษ อุปสรรคของกลุ่ม ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศทำให้ยอดขายลดลง ราคาเครื่องปรุงอื่นๆ มีราคาแพงเพิ่มขึ้น ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่ม ได้แก่ การเพิ่มปริมาณเห็ดนางฟ้าให้มากขึ้นและการเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการตลาดคือการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล ด้านการเงินและบัญชีคือการทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมไปขับเคลื่อนและพบว่า ด้านการจัดการกลุ่มส่วนใหญ่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ตามลักษณะโครงสร้างขององค์กร ด้านวัตถุดิบปัจจุบันปริมาณเห็ดนางฟ้าเพิ่มมากขึ้น ด้านการผลิตทางกลุ่มมีการกำหนดปริมาณการใส่เครื่องปรุงเพื่อให้ได้มาตรฐานเพิ่มผลิตภัณฑ์น้ำพริกปนสวรรค์เจ และน้ำพริกปนเห็ดทอดกรอบเจ ด้านการตลาดปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ใหม่และด้านการเงินและบัญชีมีการจัดทำระบบการทำบัญชีรับจ่าย

นันทนา บุญล่อ และวรรณุช ชื่นฤดีมล (2554) ศึกษาการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืนระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนช่างฝีมือ อำเภอบ้านอ้อย จังหวัดชัยนาท และนักศึกษาออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาหลักการเรียนรู้ร่วมกันที่เหมาะสม

และยังยื่นระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านอ้อยจังหวัดชัยนาท และนักศึกษาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในการพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบให้กับกลุ่มชุมชนผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมเชิงพาณิชย์ ผลการวิจัยพบว่า กลไกการเรียนรู้ร่วมกันด้านการออกแบบดังกล่าว เป็นกลไกที่สร้างความเท่าเทียมกันในบทบาทของผู้เรียนรู้ให้กับทั้งสองฝ่ายส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความเป็นธรรมชาติ ที่ช่วยสร้างความต่อเนื่องของการเรียนรู้ในรอบต่อไป โดยขั้นตอนการทำและการร่วมสรุปบทเรียนเป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ด้านการออกแบบที่ทั้งสองฝ่ายได้ซึมซับความรู้จากการทำงานจริงลงมือทดลองให้เห็นผล และการได้พิจารณาร่วมกันเพื่อปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ในการเปรียบเทียบขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม กับการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พบว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เป็นการออกแบบที่เกิดจากการขึ้นรูปต้นแบบจริง การตัดหรือจับเพื่อศึกษาขนาดสัดส่วน การทาบวัสดุหรือการทดลองสีมีความแตกต่างกันกับการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบให้ กับช่างฝีมือหัตถกรรม ควรใช้ชิ้นงานจริงเป็นสื่อและแรงบันดาลใจในการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และใช้การพูดคุยสื่อสารที่เป็นธรรมชาติที่สุด สิ่งสุดท้ายที่พบคือการเรียนรู้ร่วมกันในบริบทสังคมไทยมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมสังคมอื่น โดยตัวแปรที่สำคัญคือความละเอียดอ่อนในการแบ่งปันผลประโยชน์ การยอมรับในตัวผู้นำกลไกการแลกเปลี่ยนส่งทอดความรู้ และความยืดหยุ่นในกิจกรรม

วัชรีย์ ฮั่นวิวัฒน์ (2554) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 305 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 305 ตัวอย่างสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้นับเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตของชำร่วย ของที่ระลึก มีแหล่งวัตถุดิบในการผลิตภายในจังหวัดผู้จัดทำบัญชีเป็นกรรมการของกลุ่มซึ่งมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาบัญชี บริหารและเศรษฐศาสตร์ มีการจัดทำบัญชี โดยมีการบันทึกบัญชีด้วยมือ มีสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ได้แก่ สมุดเงินสด สมุดบันทึกรายการทั่วไป ทะเบียนคุมสินค้าทะเบียนสมาชิกหุ้นและใบเสร็จรับเงิน ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติงานในตำแหน่ง 4 - 5 ปี ผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาในระดับมาก

ที่สุดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 และปัญหาในระดับรองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงาน

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2556) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลาและ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลาโดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาเชิงสำรวจการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการจำนวน 32 ราย ผลการศึกษา พบว่าสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่าปัจจัยด้านการเมืองปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านสังคมเอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีและปัจจัยทางนิเวศวิทยาเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ปัญหาด้านการตลาดปัญหาด้านบัญชีและการเงินปัญหาด้านการผลิตปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และปัญหาด้านทุนการผลิตโดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการให้ความรู้การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาดและการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ชาญชัย มะโนธรรม (2558) ได้ศึกษาการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้จัดทำบัญชี จำนวน 19 ราย ของวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนดำเนินธุรกิจซื้อขายไป (พาณิชย์กรรม) ร้อยละ 78.95 วิสาหกิจชุมชนทั้งหมดมีการบันทึกบัญชี มีการจัดทำเอกสารประกอบการรับ/จ่ายเงิน มีการบันทึกรายการในสมุดบัญชีเงินสดได้ถูกต้อง มีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างผู้จัดทำบัญชีแยกจากผู้รับผิดชอบด้านการเงิน แต่ไม่มีการจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบต้นทุนขาย/ต้นทุนการผลิต สมุดรายวันทั่วไป ทะเบียนสมาชิกและหุ้น ทะเบียนคุมสินค้า/ทะเบียนคุมวัตถุดิบ ทะเบียนสินทรัพย์ บัญชีย่อยลูกหนี้ ขายสินค้าเงินเชื่อและสมุดต้นทุนกำไร ในส่วน of ปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีปัญหาขาดผู้จัดทำบัญชีที่มีคุณสมบัติด้านบัญชีมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ปัญหาขาดงบประมาณในการจัดจ้างบุคลากรในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด ปัญหาขาดความเข้าใจในระบบบัญชีอยู่ในระดับมาก ปัญหาไม่มีเวลาในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมากและปัญหาเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี สมุดบัญชีและทะเบียนย่อยต่างๆ มีความซับซ้อนและยุ่งยากในการจัดทำอยู่ในระดับมาก

บันเฉย ศรีแก้ว วิชาภรณ์ ศรีหาธาตุ และปิยะณัฐ ฤนพุทธม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบบัญชีการเงินวิสาหกิจชุมชนทอผ้าสี่ธรรมชาติ: กรณีศึกษากลุ่ม บ้านหนองหัววัวตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ วิสาหกิจชุมชน ทอผ้าสี่ธรรมชาติ : กรณีศึกษากลุ่ม บ้านหนองบัว ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 ราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในและระบบบัญชี ผลจากการวิจัยพบว่า มี ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 65 ปี และมีระยะเวลาที่เคยใช้บัญชี 1 ปีขึ้นไป กลุ่ม ตัวอย่างไม่ได้ใช้ สมุดรายวันทั่วไป สมุดรายวันซื้อ สมุดรายวันขาย บัญชีแยกประเภททั่วไป บงกำไร ขาดทุน งบแสดงฐานะการเงิน และงบกระแสเงินสด กลุ่มตัวอย่างใช้สมุดเงินสดรับ สมุดรายวันเงินสด จ่าย และบัญชีลูกหนี้รายตัว ในการบันทึกรายการที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจ ในรูปแบบบัญชีการเงินที่สมาชิกกลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาติเคยบันทึกบัญชีในระดับน้อยและทำให้เกิด ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านบัญชี นอกจากนี้ยังพบว่า การปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างไม่มีการ กำหนดผังงาน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่เหมาะสมตามหลักการควบคุมภายใน เช่น ทำให้เกิด ปัญหาด้านการบันทึกบัญชีลงในสมุดบัญชีต่างๆ การไม่คิดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกที่กู้เงิน เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

รุ่งลักษณ์ ดีแจ่ม และเจน จันทรสุภาเสน (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประชากรจำนวน 9 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยสังเกตการณ์ปฏิบัติงานและแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึง ขั้นตอนการบันทึกบัญชี และเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน ความต้องการข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์เนื้อหา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะขามของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีหน้าที่ จัดทำบัญชีมีอายุระหว่าง 26-45 ปี ซึ่งมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและการศึกษาปริญญาตรี ในสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาการบัญชี ทำให้ทราบว่าผู้จัดทำบัญชีส่วนมากไม่มีความรู้ทางด้าน บัญชี และได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งมากกว่า 5 ปีตั้งแต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ก่อตั้ง ได้ผ่านการ ฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2 – 3 ครั้ง จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัย พบว่าระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี คือ ด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในการ ปฏิบัติงาน ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ด้านความรู้ความสามารถ และด้านความช่วยเหลือ/ ค่าปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ ตามลำดับ

ชลลดา เหมะธูลิน นฤมล ชินวงศ์ และยุทธนา จันทรพิตุ (2561) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดทำ บัญชีวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสาน ในจังหวัดอุดรธานี มี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสาน ในจังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาปัญหาการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนของ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสาน ในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานกลุ่ม

ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสาน ในจังหวัดอุดรธานี ทั้งสิ้น 13 กลุ่ม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One - way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD (Least significant difference) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ส่งผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสาน ในจังหวัดอุดรธานี พบว่ามีปัญหาด้านเครื่องมือในการปฏิบัติงานมาก ($X = 4.03$) จัดอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามีปัญหาในการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังมากที่สุด รองลงมาคือการบันทึกรายการ รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน และแม่นยำ และน้อยที่สุดคือความปลอดภัยในการเข้าใช้งานการจัดทำบัญชี

Jackson E. T. (2004) ศึกษาวัฒนธรรมชุมชนผ่านความเป็นผู้ประกอบการกรณีศึกษาการทำข้อตกลงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของชาวแคนาดา ผลการศึกษาพบว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของชาวแคนาดา ด้าน ผู้ประกอบการได้เข้ามามีบทบาท ในด้านการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งพลังความร่วมมือของสังคมผู้ประกอบการและการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างนวัตกรรม ที่เป็นนวัตกรรมของชุมชนที่ มุ่งให้ความสำคัญกับการได้มาซึ่งความสำเร็จในผลการปฏิบัติงานขององค์กรในชุมชน นำมาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของคนในชุมชนที่ดีขึ้นและส่งผล กระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจในชุมชน การทำข้อตกลงของผู้ประกอบการกับชุมชนเป็นการ สนับสนุนการเกิดนวัตกรรมจากชุมชนที่สามารถบรรลุถึงผลสำเร็จได้โดยการใช้กลยุทธ์การจัดการ ความรู้โดยที่ องค์กรในชุมชนต้องมีความสนใจในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิตด้วย ตนเอง ประสบการณ์จากการใช้โปรแกรมความช่วยเหลือทางเทคนิคเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน นั้น ได้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพไม่เพียงแต่มุ่งสนใจเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา ชุมชนเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการไม่แสวงหาผลกำไรอีกด้วย นอกจากนี้ ควรมีการเรียนรู้ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกัน ระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการในการเผยแพร่ความรู้และการทำข้อตกลงร่วมกัน

Nasruddin (2014) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบและปัจจัยความสำเร็จ (key success) ต่างๆ ที่สำคัญสำหรับการดำเนินกิจการเพื่อสังคม โดยใช้กรณีศึกษากิจการเพื่อสังคมระยะเติบโตและมีรายได้มั่นคงในประเทศมาเลเซีย ฐานคิดของงานวิจัยชิ้นนี้เชื่อว่า กิจการเพื่อสังคม (social enterprise) ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามอีกด้านของการเติบโตของกิจการเพื่อสังคมพบว่า ทุกวันนี้มีธุรกิจเพื่อสังคมเกิดขึ้นมากมายและผู้บริโภคในสังคมเองก็รับรู้ถึงผลิตภัณฑ์และบริการที่ช่วยแก้ปัญหาสังคม รวมถึงกระบวนการที่ดีต่อสังคม ขณะที่ก็มีอีกด้านที่พบว่ากิจการเพื่อสังคมยังไม่

สามารถอยู่รอดเชิงธุรกิจได้และมีสถานะไม่ต่างจากองค์กรการกุศลหรือองค์กรที่รับบริจาคทั่วไป จากการศึกษาวิจัยงานชิ้นนี้จึงสรุปปัจจัยความสำเร็จในด้านของความสำเร็จของปัจจัยนำเข้า โดยพบว่า เป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นจุดตั้งต้นในการดำเนินงานของกิจการเพื่อสังคมว่าจะสำเร็จหรือล้มเหลว

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDJR และการประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) การประชุมสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยการประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDJR เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

- ในส่วนนี้เป็นการกำหนดผู้เชี่ยวชาญ โดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
1. กลุ่มนักวิชาการและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน
 2. กลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบด้วย อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น จำนวน 5 คน
 3. กลุ่มตัวแทนจากชาวบ้านในชุมชน จำนวน 5 คน

การพัฒนาแนวสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อดำเนินการวิจัยในการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 โดยแนวสัมภาษณ์ได้สังเคราะห์มาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางสัมภาษณ์ด้านแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย

การถอดเทปคำสัมภาษณ์และสังเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนนี้เป็นการถอดเทปคำสัมภาษณ์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับประเด็นที่สามารถนำไปพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้งได้ดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ตามการสอบถามในรอบที่ 2

สำหรับแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ตามการสอบถามในรอบที่ 2 ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยที่ใช้สรุปความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามชุดนี้สร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นการยืนยันการคัดเลือกตัวชี้วัดสำหรับการประเมินต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินจาก

แบบสอบถามในรอบที่ 2 ว่าแนวโน้มแต่ละด้านของเกณฑ์ มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจริงของการนำตัวชี้วัดไป

ประเมินต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

การสรุปความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย

ในส่วนนี้เป็นการสรุปความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อยที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ ตามการสอบถามในรอบที่ 2 ซึ่งการวิจัยในรอบนี้ผู้วิจัยยังคงกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบแรก เพื่อวิเคราะห์ในลักษณะสรุปฉันทามติ (Consensus) เป็นการตอบแบบสอบถามเพื่อคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Intreqrtile Range หรือ ค่า Q3 – Q1) เป็นรายชื่อเพื่อพิจารณาเลือกแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับมากขึ้นไป

การพิจารณาคัดเลือกแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ที่มีโอกาสพัฒนาเป็นตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน จากผู้เชี่ยวชาญในชั้นตอนนี้ คือ ประเด็นที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และประเด็นที่มีความสอดคล้องกันของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 1.5 (จุมพล พลภักตร์ชวิน, 2548)

การสกัดประเด็นจากผลการวิจัยจากการสอบถามในรอบที่ 2

ในส่วนนี้เป็นการสกัดประเด็นจากผลการวิจัยจากการสอบถามในรอบที่ 2 เพื่อสรุปเป็นตัวชี้วัดการพิจารณา สำหรับแบบประเมินต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

สรุปขั้นตอนข้างต้นจากการดำเนินการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 และการสอบถามในรอบที่ 2 สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (จุมพล พลภักตร์ชวิน, 2548) ได้แก่ การกำหนดและการเตรียมผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล การสร้างแบบสอบถาม การสอบถามในรอบที่ 2 และการสกัดประเด็น ซึ่งเป็นการสรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสอบถามในรอบ 2 เกี่ยวกับตัวชี้วัดการพิจารณา ที่มีแนวโน้มใช้เป็นเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

การประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) ในการพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้การประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) วิธี AHP ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้ (André Andrade Longaray et al., 2015)

ขั้นที่ 1 วางกรอบของปัญหาให้ตรงประเด็น รวมถึงหาเกณฑ์การตัดสินใจและทางเลือกที่เหมาะสมอย่างมีสติเพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียงในการวินิจฉัย

ขั้นที่ 2 วางโครงสร้างของแผนภูมิตามองค์ประกอบที่ได้มาในขั้นที่ 1 ภายใต้วิธีการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 3 การสร้างตารางเมตริกซ์เพื่อวินิจฉัยเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ เป็นคู่ๆ ภายใต้หลักการที่ว่าตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดนั้น เมื่อเทียบกับตัวชี้วัดอื่นแล้วมีผลกระทบต่อตัวชี้วัด หรือตัวชี้วัดที่อยู่สูงกว่ามากน้อยกว่ากันขนาดไหน ในการวินิจฉัยเปรียบเทียบระหว่าง 2 เกณฑ์ คนส่วนใหญ่มักจะชอบที่จะให้ผลการวินิจฉัยของตนเองออกมาในรูปของตัวเลข เพราะเป็นสัญลักษณ์หรือตัวแทนของความรู้สึกที่เข้าใจง่ายและยอมรับกันทั่วไป ตารางเมตริกซ์มีช่องให้ใส่ผลการวินิจฉัยในพื้นที่เหนือเส้นทแยงมุม ส่วนพื้นที่ที่อยู่ใต้เส้นทแยงมุมเป็นค่าต่างตอบแทนหรือเศษส่วน ดังนั้นถ้าตัวชี้วัดที่ 1 มีความสำคัญมากกว่าตัวชี้วัดที่ 2 ค่าก็จะออกมาเป็นตัวเลขบนพื้นที่เหนือเส้นทแยงมุมแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าตัวชี้วัดที่ 1 มีความสำคัญน้อยกว่าตัวชี้วัดที่ 2 ค่าที่ได้จะเป็นเศษส่วนในพื้นที่เหนือเส้นทแยงมุม ส่วนค่าที่อยู่ล่างเส้นทแยงมุมจะเท่ากับค่าต่างตอบแทนของค่าที่อยู่เหนือเส้นทแยงมุม

ตัวชี้วัดตัดสินใจ	ตัวชี้วัด 1	ตัวชี้วัด 2	ตัวชี้วัด 3
ตัวชี้วัด 1	1	2	3
ตัวชี้วัด 2	1/2	1	3
ตัวชี้วัด 3	1/3	1/3	1

ขั้นที่ 4 หาผลการวินิจฉัยเปรียบเทียบทั้งหมดจากชุดของตารางเมตริกซ์ในขั้นตอนที่ 3 ข้างต้น ถ้ามีผู้ร่วมการวินิจฉัยหลายคน ความรับผิดชอบของแต่ละคนนั้นจะถูกกำหนดให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 5 หลังจากที่ได้ใส่ข้อมูลตัวเลขของการวินิจฉัยเปรียบเทียบทั้งหมดลงในตารางเมตริกซ์แล้วจึงคำนวณหาลำดับความสำคัญและทดสอบความสอดคล้องของการวินิจฉัย

ขั้นที่ 6 ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3, 4, และ 5 สำหรับเกณฑ์ในแต่ละระดับขั้นและแต่ละชุดของแผนภูมิ

ขั้นที่ 7 สังเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมดของแผนภูมิ โดยนำเอาลำดับความสำคัญของเกณฑ์ในระดับล่างมาถ่วงน้ำหนักกับลำดับความสำคัญของเกณฑ์ที่อยู่ระดับถัดขึ้นไป และนำผลรวมของค่าที่ได้มาหาค่าลำดับความสำคัญทั่วทั้งแผนภูมิ ทำเช่นนี้จนถึงระดับชั้นล่างสุด ซึ่งโดยปกติจะเป็นทางเลือก

ขั้นที่ 8 คำนวณหาค่าความสอดคล้อง เพื่อทดสอบว่าการวินิจฉัยทั่วทั้งแผนภูมิสมเหตุสมผลหรือไม่ ค่าความสอดคล้องของแผนภูมิไม่ควรเกินเพดาน 10% ถ้าเกิน 10% ก็หมายความว่าคุณภาพของข้อมูลมีน้อย ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยการทบทวนกรอบของคำถามที่ที่ใช้ในการทำการเปรียบเทียบ ถ้ากรอบของคำถามยังไม่สามารถปรับปรุงความสอดคล้องได้ อาจจะเป็นไปได้ว่าองค์ประกอบที่จะแก้ไขปัญหานั้นมีโครงสร้างไม่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหานั้น หรืออีกความหมายหนึ่งก็คือเกณฑ์ชุดหนึ่งอาจจะไม่อยู่ภายใต้เกณฑ์เดียวกันที่อยู่ระดับชั้นสูงกว่า วิธีแก้ไขก็คือ ย้อนกลับไปขั้นตอน

ที่ 2 ใหม่อีกครั้ง ถึงแม้ว่าเป็นเพียงแค่ปัญหาบางส่วนของแผนภูมิ แต่เนื่องจากเกณฑ์ต่างมีความเชื่อมโยงกัน จึงจำเป็นต้องศึกษาผลกระทบด้วยเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าโครงสร้างของปัญหาจะอยู่ภายใต้กรอบของเหตุผลและมีสติ คอยกำกับเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอคติหรือความลำเอียงในการวินิจฉัย

การตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล (Consistency)

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของความสอดคล้องของข้อมูล ขอแสดงตัวอย่างง่ายๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของความสอดคล้อง เช่น วิเคราะห์เปรียบเทียบว่า A มีความสำคัญมากกว่า B 2 เท่า และ B มีความสำคัญมากกว่า C 4 เท่า ดังนั้น A ควรมีความสำคัญกว่า C 8 เท่า แต่ถ้าวิเคราะห์ว่า A มีความสำคัญมากกว่า C 2 เท่า นั้นหมายถึงการวิเคราะห์ในตัวอย่างนี้ไม่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งบางครั้งการวิเคราะห์อาจไม่มีความสอดคล้องของข้อมูลเกิดขึ้นได้ การแก้ไขก็คือทบทวนกระบวนการใหม่เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ออกมาที่มีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ความสอดคล้องของข้อมูลจะต้องตรวจสอบจากค่าสัดส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio, CR) ว่ายอมรับได้หรือไม่สัดส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio)

C.R. = $\frac{C.I.}{R.I.}$ จากการคำนวณ

R.I. จากการสุ่มตัวอย่าง

เพื่อที่จะหาอัตราส่วนความสอดคล้อง CR ต้องนำผลลัพธ์ CI ที่ได้มาเปรียบเทียบกับค่า RI ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างของตารางเมตริกซ์จำนวนมาก ดังนี้

ตารางที่ 3-3 แสดงค่า RI ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

ขนาดของตารางเมตริกซ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ค่า RI จากการสุ่มตัวอย่าง	0.00	0.00	0.52	0.90	1.12	1.26	1.32	1.41	1.45

ที่มา: Satty, 1996

โดยค่าสัดส่วนความสอดคล้อง (CR) นี้ไม่ควรเกิน 10% สำหรับการวินิจฉัยของตัวชี้วัดที่มีเกินกว่า 5 ตัวชี้วัด ไม่ควรเกิน 9% สำหรับ 4 เกณฑ์ และไม่ควรเกิน 5% สำหรับ 3 ตัวชี้วัด หากค่าความสอดคล้องสูงกว่าที่ยอมรับได้ต้องมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบใหม่อีกครั้งหนึ่ง

ส่วนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

ในส่วนนี้เป็นการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบใช้การประชุมสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant)

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ โดยใช้เทคนิค

การสนทนากลุ่ม (Focus group) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8-10 คน ได้แก่ นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหนึ่งในการวิจัย โดยที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์และเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างจัดกิจกรรมใช้วิธีผสมผสานแบบบูรณาการโดยบทสนทนากลุ่มจะเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะนำไปสู่การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบโดยการสังเกตพฤติกรรม จากการสนทนากลุ่ม การจดบันทึก นอกจากนี้ตัวผู้วิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัยแล้ว สิ่งที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ได้แก่

1. แบบบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสนทนากลุ่มหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรมแล้วผู้วิจัยจะนำมาบันทึกข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลการสังเกต และการสนทนากลุ่มโดยการบันทึกข้อมูลนั้น ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และสามารถจะเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนที่ขาดหายไปได้ตลอดเวลา

2. เครื่องบันทึกเสียง ใช้ขณะบันทึกขณะจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจากกลุ่มก่อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลสามารถตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้อื่นๆ และข้อมูลที่ตกหล่นที่ไม่สามารถจดบันทึกขณะนั้นได้

3. กล้องถ่ายรูป โดยบันทึกภาพปรากฏการณ์ต่างๆ ในชุมชนทั้งบุคคลและสถานที่ตลอดจนระหว่างการทำกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อใช้ประกอบรายงานการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมความคิดเห็นของการสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่เกี่ยวกับการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จดบันทึกและบันทึกภาพและเสียงโดยทีมงาน ในระหว่างการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์แบบองค์รวม ในลักษณะของการหาความสัมพันธ์ของผลการศึกษาที่นำไปสู่การสรุปประเด็นที่เป็นตัวแปรสำคัญในการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ จะนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงาน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การเตรียมการประสานพื้นที่

ในส่วนนี้เป็นการประสานงานกับผู้นำชุมชนในการคัดเลือกชาวบ้านในชุมชนใน จังหวัดเพชรบุรี อันเกิดจากข้อสรุปการดำเนินงานวิจัยตามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2

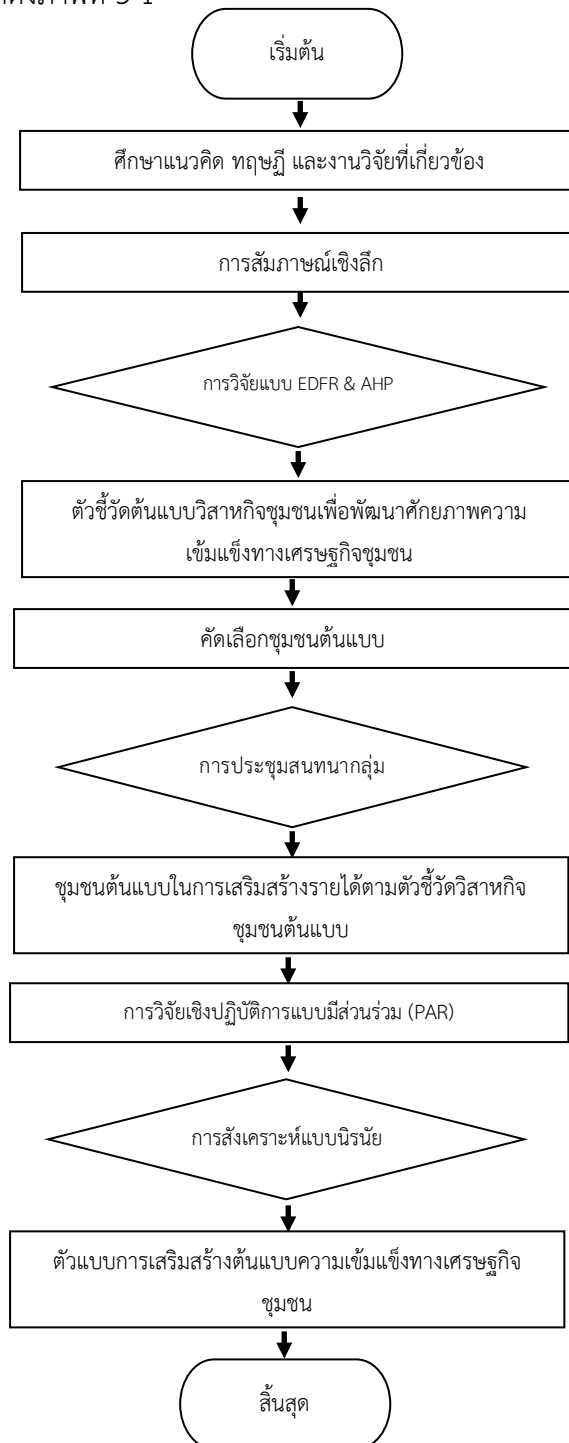
การเริ่มการวิจัย ด้วยการใส่ใจกระบวนการชุมชน

เป็นขั้นตอนหลังจากการประสานพื้นที่แล้วคณะผู้วิจัยจะร่วมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ในการพัฒนารูปแบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นต้นแบบเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยการลงชุมชนที่เน้นการพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

การพัฒนา ด้วยการมุ่งแก้ปัญหาพื้นที่

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการติดตามประเมินผลการดำเนินการพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยการจดบันทึกและเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

จากการดำเนินการศึกษาทั้ง 3 ส่วนสามารถแสดงเป็นแผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของการวิจัยได้ดังภาพที่ 3-1

ภาพที่ 3-1 Flow Chart แสดงขั้นตอนการดำเนินงาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแสดงได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยการประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDJR เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยสามารถแสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

ตอนย่อยที่ 1 สรุปผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1

ผลการสังเคราะห์ประเด็นคำสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ตามการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้ความคิดเห็นและสังเคราะห์ประเด็นที่มีโอกาสนำไปสู่ตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ดังนี้

แนวโน้มหลักที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านของการจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มจัดทำข้อตกลง จดบันทึกรายรับ รายจ่าย จัดการทุนชุมชน จัดสรรรายได้ และมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน โดยสามารถแสดงทัศนะของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

“วิสาหกิจชุมชนคือการดำเนินงานร่วมกันของคนในชุมชน โดยตั้งเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา กลุ่ม พัฒนาสินค้า พัฒนาคุณภาพชีวิตโดยอาศัยทุนของชุมชน วิถีชีวิตภูมิปัญญาที่มีมาแต่เดิมของคนในชุมชน โดยนำมาประยุกต์กับความต้องการในปัจจุบันและพัฒนา ออกมาในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในการนำมาจำหน่ายสร้างรายได้โดยเป็นการกระจายรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4

“ความรู้และภูมิปัญญาที่มีมาในอดีตขอคนสมัยก่อน คือสิ่งที่มีค่าที่ทำให้คนในรุ่นปัจจุบันสามารถนำความรู้และ ภูมิปัญญาเหล่านั้นมาผนวกรวมกัน รวมถึงการจัดการความรู้ ที่ดี มีระบบ แบบแผน ใช้รากเหง้าภูมิปัญญามาทำให้เกิด มูลค่า รวมถึงกระบวนการทางเศรษฐกิจที่มีความสร้างสรรค์ รู้จักนำกลยุทธ์ในสมัยปัจจุบันมาประยุกต์ปรับใช้ให้เข้าถึงกับ กลุ่มลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายของชุมชนทำให้วิสาหกิจได้เป็น ที่รู้จักในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนและสามารถพึ่งพา ตนเองได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7

“การทำงานของวิสาหกิจชุมชนหากจะให้ มีระดับ และ มีประสิทธิภาพในการทำงานจะต้องมีการนำ เทคโนโลยี เข้ามาใช้ในการทำงานเพื่อลดเวลาการทำงานใน บางส่วน แต่ทางภาครัฐจะต้องเข้ามาช่วยดูแลในส่วนนี้ โดย อาจจะเป็นการสร้างเครือข่ายร่วมกัน โดยรัฐบาลเป็นผู้ให้ ความรู้ ก็เป็นได้ โดยผู้นำของกลุ่มต้องมีความคิดริเริ่ม รวมถึงมีคอนเนกชั่นที่หลากหลายในการประสานข้อมูลกับ ภาคส่วนต่างๆในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตาม เป้าหมายที่วางไว้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9

“ในการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมานั้นก็ประกอบไปด้วย สมาชิกภายในกลุ่มและประธานกลุ่ม รวมถึงการแบ่งหน้าที่ กันในส่วนงานต่างๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานได้อย่าง สอดคล้อง สอดรับและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงซึ่ง ในทุก ๆ ปีก็จะมี การจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิกในทุก ๆ ปี นอกจากนั้นวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการประเมินความ ต่อเนื่องของรายได้ที่สมาชิกกลุ่มได้รับ โดยอาจจะจัดเก็บไว้

ในรูปของสถิติการจ่ายเงินปันผล เพื่อให้ทราบถึงอัตราการเติบโตของกลุ่ม รวมถึงด้านการวางแผนเพื่อพัฒนากลุ่มให้มีความเติบโตขึ้น อาจเป็นการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายเพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในกลุ่มต่างๆเพิ่มมากขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11

สามารถสรุปเป็นแนวโน้มย่อยที่สำคัญดังนี้

- 1.1 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 1.2 มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม
- 1.3 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีลายลักษณ์อักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ
- 1.4 มีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการดำเนินงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้
- 1.5 มีการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น
- 1.6 มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม
- 1.7 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหามาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง

แนวโน้มหลักที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน จัดทำแผนการปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจง และการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ โดยสามารถแสดงทัศนะของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

“จุดมุ่งหมายของวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เพื่อแข่งขันกับใคร แต่เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้เป็นสำคัญ หากลดการพึ่งพิงผู้อื่นได้ก็ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว โดยในปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก็มีการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างครอบคลุม โดยเน้น สินค้า และวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นที่ตั้ง เพื่อ

เป็นการสร้างรายได้และการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน และเป็นการสนับสนุนให้คนในชุมชนมีรายได้ มีอาชีพ และเป็นการกระตุ้นให้คนอยากเข้าร่วมกลุ่มเพราะเป็นการทำให้เห็นว่า มีรายได้ มีอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างต่อเนื่อง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2

“ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นสิ่งที่พึงตระหนักคือ การพึ่งพาตัวเองได้ ทำให้กลุ่มมีรายได้ มีสินค้าที่เป็นของชุมชน มีอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาที่มีมาแต่อดีตวิถีชีวิตท้องถิ่น เอกลักษณ์ของชุมชน ทำให้เด่นชัด ให้มีความแตกต่างจากที่อื่น ทำให้ผู้ซื้อจดจำเราได้ และเกิดการบอกต่อ รวมถึงการสร้างการรับรู้ด้านออนไลน์ เพราะโลก Social ในปัจจุบัน สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวาง เราต้องมีการวางแผนในการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการรักษาคุณภาพของสินค้าชุมชนควบคู่ไปด้วย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

“การทำงานของวิสาหกิจชุมชนหากจะให้ มีระดับ และมีประสิทธิภาพในการทำงานจะต้องมีการบริหารงานแบบที่ชัดเจน ตั้งเป้าหมายและสร้างวิธีการทำแผน ทำขั้นตอนในการพัฒนาให้ถึงเป้าหมายว่าต้องทำอะไร STEP ที่ 1,2,3 ว่าไป ทำให้มีทิศทางเดียวกัน บริหารกลุ่ม บริหารคน บริหารคุณภาพชีวิต ทุกคนมีความสุข มีรายได้ มีความเท่าเทียม ก็จะทำให้กลุ่มเกิดการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง คนมีความสุขอยู่ได้ กลุ่มก็พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 13

“ผลประกอบการของกลุ่มต้องมีการสร้างอัตราในการวัดที่ชัดเจน เปิดเผย ตรวจสอบได้ รวมถึงการรักษามาตรฐานในการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดคุณค่า ทำให้เกิดความพึงพอใจ เพราะถ้าสินค้ามีมาตรฐาน กลุ่มมีการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาในด้านต่างๆ การประสานความร่วมมือกับส่วนงานต่างๆได้นั้นก็จะทำให้กลุ่มสามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนาได้ รวมถึงผู้นำต้องมีการพัฒนามีแนวคิดในการพัฒนาสิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ จึงจะทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้สึกมีกำลังใจและฮึกเหิมในการทำงานสร้างสินค้าดีๆเพื่อนำมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคต่อไป”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 14

สามารถสรุปเป็นแนวโน้มย่อยที่สำคัญดังนี้

- 2.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาของวิสาหกิจสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน
- 2.2 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชนสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน
- 2.3 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การกำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- 2.4 มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร
- 2.5 มีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน
- 2.6 มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

แนวโน้มหลักที่ 3 ด้านการตลาด

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านการตลาดนั้น ควรมีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาด การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และกำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ โดยสามารถแสดงทัศนะของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

“ในด้านของการตลาดนั้น เราต้องรู้ก่อนว่า สินค้าของเรานั้น ทำมาแล้วจะขายให้กับใคร กลุ่มเป้าหมายคือใคร และวิธีในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายนั้นมีวิธีการอย่างไรเพื่อที่เราจะสามารถขายสินค้าได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้วางแผนไว้ ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7

“ด้านการทำการตลาดของสินค้าชุมชนนั้นในปัจจุบัน ก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในการไปท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆแล้วซื้อสินค้าที่ระลึกกับไปฝากคนที่บ้าน การทำผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น แพ็กเกจที่โดดเด่น เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการซื้อสินค้าเพื่อนำไปฝากให้กับบุคคลอื่น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9

“การประสานความร่วมมือกันกับส่วนงานในท้องถิ่นกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การตลาด การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ของวิสาหกิจชุมชนได้เป็นที่รู้จักจากผู้บริโภค รวมถึงนักท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายที่ครอบคลุม อีกด้วย อาจเป็นการสร้างจุดจำหน่ายให้มีความหลากหลาย เข้าถึงได้ อย่างง่าย รวมถึงการมีโปรโมชั่นพิเศษเพื่อกระตุ้นยอดขายสินค้าอีกทางหนึ่งด้วย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 14

“สิ่งสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีรายได้จากการขายสินค้าคือ การวางแผนการตลาดที่ชัดเจน และสามารถทำได้จริง แผนการตลาดที่ดี รวมถึงการศึกษาคู่แข่งขั้นว่าเป็นใครและมีการดำเนินการอย่างไร โดยทางกลุ่มของเราจะต้องบอกได้ว่าขายอะไร ขายใคร ผ่านช่องทางใด และผู้ซื้อคือใคร จากนั้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงนำมาวางแผนกับสินค้าที่ทางกลุ่มมีอยู่โดยนำมาสร้างความโดดเด่น สร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าและหาช่องทางในการกระจายสินค้าให้ได้อย่างทั่วถึง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8

สามารถสรุปเป็นแนวโน้มย่อยที่สำคัญดังนี้

- 3.1 มีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาข้อมูลคู่แข่ง
- 3.2 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 3.3 มีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้า
- 3.4 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ

แนวโน้มหลักที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง โดยสามารถแสดงทัศนะของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

“การที่กลุ่มมีสมาชิกในการดำเนินกิจการนั้น การกำหนดเงินปันผล และเรื่องผลประโยชน์ ต้องมีหลักเกณฑ์ มีการกำหนดที่ชัดเจนและมีความยุติธรรม โดยอาจเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มรวมถึงการหาผลประโยชน์ในด้านอื่นๆเพื่อเป็นการจูงใจและสร้างขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

“การดูแลสมาชิกภายในกลุ่มก็เหมือนดูแลคนในครอบครัวของเราเองถ้าครอบครัวมีความรัก ความสามัคคี บ้านก็จะอบอุ่น ทำให้คนในบ้านมีความสุข สามารถพัฒนา กลุ่มให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในอนาคตได้ ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 12

“นอกจากการสร้างสรรค์คุณภาพของสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนแล้วก็สิ่งหนึ่งที่เราต้องตระหนักถึงก็คือคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน ของชุมชนของสมาชิกในกลุ่มต้องมีความกินดี อยู่ดี คุณภาพชีวิตดี ก็จะทำให้กลุ่มมีความประสบความสำเร็จ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3

“มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่มอีกด้วย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8

สามารถสรุปเป็นแนวโน้มย่อยที่สำคัญดังนี้

- 4.1 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- 4.2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่ม
- 4.3 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้านของการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล เป็นต้น

4.4 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

แนวโน้มนำหลักที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น ควรมีความสามารถในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง โดยสามารถแสดงทัศนะของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

“การติดตามผลลัพธ์ในการดำเนินงานของกลุ่มนั้น สิ่งหนึ่งที่เราควรทำคือการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก โดยการพยายามหารายได้เพิ่มขึ้นในหลากหลายแนวทาง รวมถึงการส่งเสริมให้มีการทำบัญชี เพื่อให้ทางกลุ่มทราบสถานะของตนเอง เพื่อให้มีการรู้จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และวางแผนในการสร้างจุดแข็ง สร้างโอกาสให้มากขึ้น และวางแผนทางการกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4

“การถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจต้องนำความรู้ด้านปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับทางกลุ่มเพื่อนำหลักการใช้เท่าที่มี รู้จักใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มี ชุมชนมา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อื่นๆเพิ่มเติมในแนวทางต่างๆ โดยเป้าหมายที่มุ่งหวังคือ ความกินดี อยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี เด็กๆมีการศึกษา ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการส่งเสริมชุมชนในด้านต่างๆ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8

“ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องมีการติดตามผลหรือมีมาตรฐานในการวัดคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีมาตรฐานสากลได้รับการยอมรับ รวมถึงการติดตามผลความพึงพอใจ จากลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย หรือลูกค้าที่มาซื้อสินค้ามีการสอบถามความพึงพอใจเพื่อนำผลตอบรับที่ได้มาไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นมากกว่าเดิมนับเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ที่ดีกว่าอยู่เสมอ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11

“การทำบัญชีรายรับรายจ่ายจะทำให้เรารู้ว่าอะไรควรลด อะไรควรเพิ่ม ค่าใช้จ่ายตรงไหนสมควร ตรงไหนไม่สมควร จะทำให้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถวางแผนได้ถูกต้อง รู้สถานะของตนเองว่าควรดำเนินไปในทิศทางใด เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 13

สามารถสรุปเป็นแนวโน้มย่อยที่สำคัญดังนี้

- 5.1 มีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 5.2 มีความสามารถในการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 5.3 มีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง
- 5.4 มีการจัดการสินค้าหรือบริการที่ดีมีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับ

การตอบรับที่ดีจากลูกค้า

ตอนย่อยที่ 2 สรุปผลการสอบถามในรอบที่ 2

ผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เพื่อยืนยันแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ที่จะนำไปพัฒนาเป็นตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ผลการสรุปความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ที่ได้มาจากการสังเคราะห์ประเด็นการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 และการสอบถามในรอบที่ 2 สำหรับการสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยยังคงกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 โดยนำแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อยมาสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงดำเนินการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Intreqrtile Range หรือ ค่า Q3 – Q1) เป็นรายชื่อ เพื่อพิจารณาคัดเลือกแนวโน้มมีความเหมาะสมในการเป็นตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยคัดเลือกจากแนวโน้มที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และมีพิสัยระหว่าง ควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ซึ่งจะได้แนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ดังนี้

แนวโน้มหลักที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มหลัก ได้ดังตารางที่ 4-1 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มย่อยได้ 7 ประเด็น ดังนี้

- 1.1 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 1.2 มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม
- 1.3 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีลายลักษณ์อักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ
- 1.4 มีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการดำเนินงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้
- 1.5 มีการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น
- 1.6 มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม
- 1.7 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหามาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง

ตารางที่ 4-1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

แนวโน้มนหลักที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน	มัธยฐาน (Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสม
1.1 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.97	0.71	เหมาะสม
1.2 มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม	3.95	0.79	เหมาะสม
1.3 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีลายลักษณ์อักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ	3.96	0.91	เหมาะสม
1.4 มีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการดำเนินงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้	3.95	0.75	เหมาะสม
1.5 มีการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น	3.98	0.75	เหมาะสม
1.6 มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม	3.97	0.79	เหมาะสม
1.7 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง	3.95	0.91	เหมาะสม

แนวโน้มนหลักที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มนหลัก ได้ดังตารางที่ 4-2 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มนย่อยได้ 6 ประเด็น ดังนี้

2.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาของวิสาหกิจสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

2.2 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชนสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

2.3 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การกำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

2.4 มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

2.5 มีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน

2.6 มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

ตารางที่ 4-2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน

แนวโน้มหลักที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน	มัธยฐาน (Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 - Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสม
2.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาจากวิสาหกิจเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน	3.96	0.91	เหมาะสม
2.2 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน	3.95	0.75	เหมาะสม
2.3 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การกำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์	3.96	0.91	เหมาะสม
2.4 มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร	3.95	0.91	เหมาะสม
2.5 มีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน	3.98	0.91	เหมาะสม
2.6 มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้	3.96	0.75	เหมาะสม

แนวโน้มหลักที่ 3 ด้านการตลาด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มหลัก ได้ดังตารางที่ 4-3 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มย่อยได้ 4 ประเด็น ดังนี้

- 3.1 มีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาข้อมูลคู่แข่ง
- 3.2 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 3.3 มีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้า
- 3.4 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ

ตารางที่ 4-3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการตลาด

แนวโน้มหลักที่ 3 ด้านการตลาด	มัธยฐาน (Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 - Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสม
3.1 มีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาข้อมูลคู่แข่ง	3.97	0.71	เหมาะสม
3.2 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	3.95	0.79	เหมาะสม
3.3 มีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้า	3.96	0.91	เหมาะสม
3.4 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ	3.95	0.75	เหมาะสม

แนวโน้มหลักที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มหลัก ได้ดังตารางที่ 4-4 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มย่อยได้ 4 ประเด็น ดังนี้

- 4.1 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- 4.2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่ม
- 4.3 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้านของการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล เป็นต้น
- 4.4 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

ตารางที่ 4-4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

แนวโน้มนหลักที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	มัธยฐาน (Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 - Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสม
4.1 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	3.87	0.86	เหมาะสม
4.2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่ม	3.75	0.79	เหมาะสม
4.3 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้านการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล เป็นต้น	3.69	0.71	เหมาะสม
4.4 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง	3.66	0.82	เหมาะสม

แนวโน้มนหลักที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มนหลัก ได้ดังตารางที่ 4-5 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มนย่อยได้ 4 ประเด็น ดังนี้

- 5.1 มีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 5.2 มีความสามารถในการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 5.3 มีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง
- 5.4 มีการจัดการสินค้าหรือบริการที่ดีมีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับการ

การตอบรับที่ดีจากลูกค้า

ตารางที่ 4-5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในรอบ 2 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน

แนวโน้มนหลักที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน	มัธยฐาน (Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 - Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสม
5.1 มีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	3.75	0.83	เหมาะสม
5.2 มีความสามารถในการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	3.69	0.79	เหมาะสม
5.3 มีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง	3.75	0.97	เหมาะสม
5.4 มีการจัดการสินค้าหรือบริการที่ดีมีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้า	3.89	0.83	เหมาะสม

ผลการประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) ในการพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

สรุปผลการวิเคราะห์น้ำหนักของตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยการประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (AHP) เพื่อเปรียบเทียบหาลำดับความสำคัญและหาค่าถ่วงน้ำหนักแต่ละตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ผลดัชนีความสอดคล้องและค่าอัตราส่วนความสอดคล้องของตัวชี้วัด และองค์ประกอบของตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 4-6 ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัด	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 7
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	5	4	6	5	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	1/4	1	3	4	4	3	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	1/5	1/3	1	3	3	5	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	1/4	1/4	1/3	1	2	3	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	1/6	1/4	1/3	1/2	1	3	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6	1/5	1/3	1/5	1/3	1/3	1	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 7	1/4	1/4	1/4	1/4	1/4	1/4	1
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	5	4	6	5	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	0.25	1	3	4	4	3	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	0.20	0.33	1	3	3	5	4
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	0.25	0.25	0.33	1	2	3	3
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	0.17	0.25	0.33	0.50	1	3	2
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6	0.20	0.33	0.20	0.33	0.33	1	2
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 7	0.25	0.25	0.25	0.33	0.5	0.5	1
ผลรวมแนวตั้ง	2.32	6.42	10.12	13.17	16.83	20.50	20.00

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

ตัวชี้วัดมิติที่ 1	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 7
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	0.43	0.62	0.49	0.30	0.36	0.24	0.20
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	0.11	0.16	0.30	0.30	0.24	0.15	0.20
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	0.09	0.05	0.10	0.23	0.18	0.24	0.20
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	0.11	0.04	0.03	0.08	0.12	0.15	0.15
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	0.07	0.04	0.03	0.04	0.06	0.15	0.10
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6	0.09	0.05	0.02	0.03	0.02	0.05	0.10
องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 7	0.11	0.04	0.02	0.03	0.03	0.02	0.05
ผลรวมแนวตั้ง	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 4-7 ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการวางแผนการบริหารงาน
วิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัดมิติที่ 2	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	6	4	5	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	1/4	1	3	4	4	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	1/6	1/3	1	3	3	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	1/4	1/4	1/3	1	2	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 5	1/5	1/4	1/3	1/2	1	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 6	1/4	1/4	1/3	1/4	1/4	1
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	5	4	5	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.25	1	3	3	3	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.20	0.33	1	3	2	2
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.25	0.33	0.33	1	2	2
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 5	0.20	0.33	0.50	0.50	1	1
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 6	0.25	0.33	0.50	0.50	1.00	1
ผลรวมแนวตั้ง	2.15	6.33	10.33	12.00	14.00	13.00

ตารางที่ 4-7 (ต่อ)

ตัวชี้วัดมิติที่ 2	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 4	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 5	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัดที่ 6
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	0.47	0.63	0.48	0.33	0.36	0.31
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.12	0.16	0.29	0.25	0.21	0.23
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.09	0.05	0.10	0.25	0.14	0.15
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.12	0.05	0.03	0.08	0.14	0.15
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 5	0.09	0.05	0.05	0.04	0.07	0.08
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 6	0.12	0.05	0.05	0.04	0.07	0.08
ผลรวมแนวตั้ง	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 4-8 ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการตลาด

ตัวชี้วัดมิติที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	3	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	1/4	1	3	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	1/3	1/3	1	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	1/3	1/4	1/3	1
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	3	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.25	1	3	2
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.33	0.33	1	2
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.25	0.50	0.50	1
ผลรวมแนวตั้ง	1.83	5.83	7.50	9.00

ตารางที่ 4-8 (ต่อ)

ตัวชี้วัดมิติที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	0.55	0.69	0.40	0.44
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.14	0.17	0.40	0.22
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.18	0.06	0.13	0.22
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.14	0.09	0.07	0.11
ผลรวมแนวตั้ง	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 4-9 ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัดมิติที่ 4	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	3	4	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	1/3	1	3	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	1/4	1/3	1	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	1/4	1/4	1/3	1
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	3	4	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.33	1	3	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.25	0.33	1	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.25	0.25	0.33	1
ผลรวมแนวตั้ง	1.83	4.58	8.33	12.00

ตารางที่ 4-9 (ต่อ)

ตัวชี้วัดมิติที่ 4	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	0.55	0.65	0.48	0.33
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.18	0.22	0.36	0.33
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.14	0.07	0.12	0.25
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.14	0.05	0.04	0.08
ผลรวมแนวตั้ง	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 4-10 ผลการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบความสำคัญเป็นรายคู่ ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดมิติที่ 5	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	6	6
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	1/4	1	4	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	1/6	1/4	1	4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	1/6	1/3	1/4	1
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	1	4	6	6
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.25	1	3	3
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.17	0.33	1	2
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.17	0.33	0.50	1
ผลรวมแนวตั้ง	1.58	5.67	10.50	12.00

ตารางที่ 4-10 (ต่อ)

ตัวชี้วัดมิติที่ 5	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 1	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 2	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 3	องค์ประกอบของ ตัวชี้วัดที่ 4
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 1	0.63	0.71	0.57	0.50
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 2	0.16	0.18	0.29	0.25
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 3	0.11	0.06	0.10	0.17
องค์ประกอบของตัวชี้วัดที่ 4	0.11	0.06	0.05	0.08
ผลรวมแนวตั้ง	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 4-11 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนา ศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	องค์ประกอบ ของตัวชี้วัด	ค่า Eigenvector	ผลคูณ เมตริกซ์	ค่า vector ใช้ สำหรับเข้าสู่สูตร คำนวณค่า λ_{max}
พัฒนา ตัวชี้วัด ต้นแบบ วิสาหกิจ ชุมชนเพื่อ พัฒนา ศักยภาพ ความ เข้มแข็งทาง เศรษฐกิจ ชุมชน	A ด้านการจัดการ วิสาหกิจชุมชน	A 1	0.38	3.21	8.46
		A 2	0.21	1.75	8.47
		A 3	0.16	1.22	7.86
		A 4	0.10	0.71	7.44
		A 5	0.07	0.52	7.48
		A 6	0.05	0.37	7.30
		A 7	0.04	0.32	7.45
	B ด้านการวางแผน การบริหารงาน วิสาหกิจชุมชน	B 1	0.43	2.91	6.76
		B 2	0.21	1.40	6.66
		B 3	0.13	0.84	6.40
		B 4	0.10	0.58	6.01
		B 5	0.06	0.40	6.28
		B 6	0.07	0.42	6.24
	C ด้านการตลาด	C 1	0.52	2.29	4.42
		C 2	0.23	1.01	4.34
		C 3	0.15	0.60	4.03
		C 4	0.10	0.42	4.20
	D ด้านการจัดการ สมาชิกวิสาหกิจ ชุมชน	D 1	0.50	2.22	4.40
		D 2	0.27	1.19	4.35
		D 3	0.14	0.60	4.13
		D 4	0.08	0.32	4.09
	E ด้านผลลัพธ์ใน การดำเนินงาน	E 1	0.60	2.55	4.24
		E 2	0.22	0.91	4.18
		E 3	0.11	0.43	4.01
		E 4	0.07	0.30	4.07

หมายเหตุ : ชื่อองค์ประกอบของตัวชี้วัด

A1 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

A2 มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม

A3 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีสายลักษณะอักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ

A4 มีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการดำเนินงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้

A5 มีการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น

A6 มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม

A7 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหามาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง

B1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาของวิสาหกิจเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

B2 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

B3 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การกำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

B4 มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

B5 มีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน

B6 มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

C1 มีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาข้อมูลคู่แข่ง

C2 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

C3 มีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้า

C4 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ

D1 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมัครใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

D2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่ม

D3 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้านการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล เป็นต้น

D4 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

E1 มีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

E2 มีความสามารถในการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

E3 มีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง

E4 มีการจัดการสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้า

ตารางที่ 4-12 ผลดัชนีความสอดคล้องและค่าอัตราส่วนความสอดคล้องของตัวชี้วัดและองค์ประกอบของตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	องค์ประกอบของกลยุทธ์	ค่า λ_{max}	ค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (C.I.)	ค่าความสอดคล้อง (C.R.)
พัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน	A ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน	A 1	7.78	0.13	0.099
		A 2			
		A 3			
		A 4			
		A 5			
		A 6			
		A 7			
	B ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน	B 1	6.39	0.08	0.063
		B 2			
		B 3			
		B 4			
		B 5			
		B 6			
	C ด้านการตลาด	C 1	4.25	0.08	0.092
		C 2			
		C 3			
		C 4			
	D ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	D 1	4.24	0.08	0.090
		D 2			
		D 3			
D 4					
E ด้านผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน	E 1	4.12	0.04	0.046	
	E 2				
	E 3				
	E 4				

หมายเหตุ : มีค่าน้อยกว่า 0.01 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ถือว่าสอดคล้อง

จากตาราง 4-12 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนความสอดคล้องของทุกด้านที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.046 – 0.099 โดยมีค่าน้อยกว่า 0.01 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สอดคล้องในทุกด้าน จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน สามารถนำตัวชี้วัดดังกล่าวไปใช้ได้

ส่วนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

ในส่วนนี้เป็นการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบใช้การประชุมสนทนากลุ่ม โดยสามารถแสดงผลการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบ

การคัดเลือกชุมชนต้นแบบที่จะเข้ามาสู่การดำเนินการคัดเลือกจะดำเนินการคัดเลือกชุมชนอย่างน้อย 3 ชุมชน โดยคณะผู้วิจัยได้มีเกณฑ์ในการคัดเลือก 3 เกณฑ์ ได้แก่

- 1) เป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- 2) เป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน
- 3) เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือทำผลิตภัณฑ์ OTOP

จากการพิจารณาคัดเลือกชุมชนตามเกณฑ์ในการคัดเลือกข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยได้ชุมชนที่เข้าตามเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 4 ชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนบ้านรางจิก หมู่ 3 ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) ชุมชนบ้านบางเกตุ หมู่ 7 ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 3) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และ 4) ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย หมู่ 5 ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถแสดงรายละเอียด ได้ดังนี้

- 1) ชุมชนบ้านรางจิก หมู่ 3 ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านรางจิก เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ ผ้าขาวม้า และแปรรูปผ้าขาวม้าเป็นเสื้อผ้าเพื่อสวมใส่ กระเป๋ายามหมวกคลุมหัว และเฟอร์นิเจอร์ ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านรางจิก

- 2) ชุมชนบ้านบางเกตุ หมู่ 7 ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านบางเกตุ เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ โมบายหอย ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์ OTOP โดยมีผลิตภัณฑ์ OTOP คือ โคมไฟเปลือกหอย

- 3) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์จากแพะ ได้แก่ เนื้อแพะแดดเดียว นมแพะ และโยเกิร์ตนมแพะ ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์หมู่บ้านชาวไทยมุสลิม

- 4) ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย หมู่ 5 ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และผลไม้แปรรูปสับปะรดกวน ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์ OTOP โดยมีผลิตภัณฑ์ OTOP คือ กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปดอนขุนห้วย และกลุ่มสตรีดอนขุนห้วยโครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย

ภาพที่ 4-1 การประชุมคัดเลือกชุมชนต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน

จากผลการศึกษาในส่วนที่ 1 ที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาในข้างต้น ทำให้ได้ตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ตัวชี้วัดที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ตัวชี้วัดที่ 3 ด้านการตลาด ตัวชี้วัดที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และตัวชี้วัดที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน โดยสามารถแสดงรายละเอียดของตัวชี้วัดได้ดังนี้

ตารางที่ 4-13 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัด	ชุมชนบ้านรางจิก	ชุมชนบ้านบางเกตุ	หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาให้วิทยารายอื่นเมืองจันทบุรี	ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย
1.1 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4	4	5	4
1.2 มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม	5	5	5	5
1.3 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีลายลักษณ์อักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ	4	4	4	4
1.4 มีการจดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการดำเนินงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้	4	3	4	4
1.5 มีการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น	5	5	5	5
1.6 มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม	4	4	4	4
1.7 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหามาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง	5	4	5	5
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.43	4.14	4.57	4.43

จากตารางที่ 4-13 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านชาวไทยมุสลิมได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด รองลงมาคือ บ้านรางจิก และชุมชนบ้านดอนขุนห้วยในคะแนนที่เท่ากัน และสุดท้ายคือชุมชนบ้านบางเกตุ ตามลำดับ

ตารางที่ 4-14 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัด	ชุมชนบ้านรางจิก	ชุมชนบ้านบางเกตุ	หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทราย	ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย
2.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาของวิสาหกิจเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน	3	3	3	3
2.2 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน	4	4	4	4
2.3 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การกำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์	3	3	3	3
2.4 มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร	4	4	4	4
2.5 มีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน	4	4	5	4
2.6 มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้	3	3	3	3
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.50	3.50	3.67	3.50

จากตารางที่ 4-14 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านชาวไทยมุสลิมได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด รองลงมาคือ บ้านรางจิก ชุมชนบ้านบางเกตุ และชุมชนบ้านดอนขุนห้วยในคะแนนที่เท่ากันตามลำดับ

ตารางที่ 4-15 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด

ตัวชี้วัด	ชุมชน บ้านรางจิก	ชุมชน บ้านบางเกตุ	หมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงภายใต้การดูแล ของศูนย์การศึกษา พัฒนาศูนย์ทนายอ่อน เนื่องมาจากพระราชดำริ	ชุมชน บ้านดอนขุนห้วย
3.1 มีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษา ข้อมูลคู่แข่ง	3	3	3	3
3.2 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	4	4	4	4
3.3 มีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้ บริการ หรือซื้อสินค้า	4	3	4	3
3.4 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัด จำหน่ายหรือให้บริการ	4	4	4	4
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.75	3.50	3.75	3.50

จากตารางที่ 4-15 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด พบว่า ชุมชนบ้านชาวไทยมุสลิม และชุมชนบ้านรางจิก ได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนบ้านบางเกตุ และชุมชนบ้านดอนขุนห้วยในคะแนนที่เท่ากัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4-16 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัด	ชุมชน บ้านรางจิก	ชุมชน บ้านบางเกตุ	หมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงภายใต้การดูแล ของศูนย์การศึกษาพัฒนา ศูนย์ทนายอ่อนเนื่องมาจาก พระราชดำริ	ชุมชน บ้านดอนขุนห้วย
4.1 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับ สมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	4	4	5	4
4.2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการ พัฒนากลุ่ม	4	4	4	4
4.3 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้าน ของการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล เป็นต้น	4	4	5	4
4.4 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ สมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง	4	4	4	4
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.00	4.00	4.50	4.00

จากตารางที่ 4-16 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการสมาชิก วิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านชาวไทยมุสลิมได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด รองลงมาคือ บ้านรางจิก ชุมชนบ้านบางเกตุ และชุมชนบ้านดอนขุนห้วยในคะแนนที่เท่ากัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4-17 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน

ตัวชี้วัด	ชุมชน บ้านรางจิก	ชุมชน บ้านบางเกตุ	หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้งานดูแลของศูนย์ การศึกษาพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ชุมชน บ้านดอนขุนห้วย
5.1 มีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	4	4	4	4
5.2 มีความสามารถในการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	4	4	4	4
5.3 มีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง	4	4	5	4
5.4 มีการจัดการสินค้าหรือบริการที่ดีมีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้า	4	4	4	4
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.00	4.00	4.25	4.00

จากตารางที่ 4-17 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน พบว่า ชุมชนบ้านชาวไทยมุสลิมได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด รองลงมาคือ บ้านรางจิก ชุมชน บ้านบางเกตุ และชุมชนบ้านดอนขุนห้วยในคะแนนที่เท่ากัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4-18 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน

ตัวชี้วัด	ชุมชน บ้านรางจิก	ชุมชน บ้านบางเกตุ	หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้งานดูแลของศูนย์ การศึกษาพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ชุมชน บ้านดอนขุนห้วย
ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน	4.43	4.14	4.57	4.43
ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน	3.50	3.50	3.67	3.50
ด้านการตลาด	3.75	3.50	3.75	3.50
ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	4.00	4.00	4.50	4.00
ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน	4.00	4.00	4.25	4.00
คะแนนรวมเฉลี่ย	3.94	3.83	4.15	3.89

จากตารางที่ 4-18 ผลการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน พบว่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด (4.15) รองลงมาคือ บ้านรางจิก (3.94) ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย (3.89) และชุมชนบ้านบางเกตุ (3.83) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

จากการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาด ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น คณะผู้วิจัยได้ชุมชนต้นแบบที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อนำเข้าสู่ขั้นของการพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน คือ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยพบว่าในชุมชนนี้เป็นชุมชนที่มีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และมีการทำผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภายในครัวเรือนเกือบทุกครัวเรือน แต่ยังขาดการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นในการดำเนินงานในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้มีการจัดให้มีการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน โดยเป็นการทำบัญชีเพื่ออาชีพของแต่ละครัวเรือนในการควบคุมค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ โดยสามารถแสดงรายละเอียดการอบรมได้ ดังนี้

การวางรูปแบบบัญชี

การบันทึกบัญชีด้วยมือ ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการวางรูปแบบบัญชี บันทึกบัญชี ด้วยมือ ประกอบด้วย สมุดบัญชี 4 เล่ม ทะเบียนและบัญชีย่อย 6 เล่ม และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ดังนี้

สมุดบัญชี	ทะเบียนและบัญชีย่อย	เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี
1) สมุดเงินสด	1) ทะเบียนสมาชิกและหุ้น	1) ใบเสร็จรับเงิน
2) สมุดรายวันทั่วไป	2) ทะเบียนคุมสินทรัพย์	2) ใบเบิกเงิน
3) สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป	3) ทะเบียนคุมสินค้า	3) ใบขายเชื่อ
4) สมุดบันทึกต้นทุนกำไร	4) ทะเบียนคุมวัตถุดิบ	
5) บัญชีย่อยลูกหนี้		
6) บัญชีย่อยเจ้าหนี้		

หมายเหตุ : การวางรูปแบบบัญชีควรใช้สมุดบัญชีเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน เช่นถ้าไม่มีการขายเป็นเงินเชื่อก็ไม่ต้องมีสมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ เป็นต้น

การวางระบบควบคุมภายใน

วางระบบควบคุมภายในให้สอดคล้องกับธุรกิจของชุมชน โดยตามมาตรฐานการบัญชี วิชาหักชุมชน มี 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วย บริหารทั่วไป เงินรับฝาก เงินสดและเงินฝากธนาคาร ต้นทุน ค่าหุ้น การจัดสรรกำไรสุทธิ สินทรัพย์ สารสนเทศ นอกจากนี้จะการวางรูปแบบบัญชีการวางระบบควบคุมภายในแล้ว ควรจัดทำงบการเงิน ประกอบด้วย งบทดลอง งบต้นทุนผลิต/ขาย งบกำไรขาดทุน และงบดุล

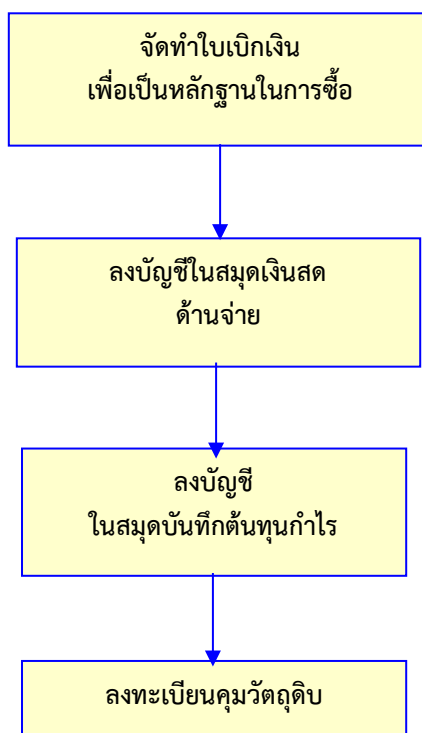
หลังจากได้มีการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของ ศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี แล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำคู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือน ร่วมกับชาวบ้านในชุมชน โดยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

คู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือน

การผลิต/แปรรูปผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์

1. การซื้อวัตถุดิบเป็นเงินสด

ในการดำเนินกิจกรรมการประกอบอาชีพปศุสัตว์ของครัวเรือน จะซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ มาทำการผลิต ซึ่งขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อวัตถุดิบ มีดังนี้

ภาพที่ 4-2 กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนการซื้อวัตถุดิบเป็นเงินสด

การจัดทำเอกสารและการลงบัญชี เป็นดังนี้
ขั้นที่ 1 จัดทำใบเบิกเงิน กรณีผู้รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงิน เพื่อเป็นเอกสารประกอบการลงบัญชี

ครัวเรือนที่ 1 ที่อยู่ เลขที่ ตำบล สามพระยา อำเภอ ชะอำ จังหวัด เพชรบุรี ใบเบิกเงิน วันที่ เดือน พ.ศ. จ่ายให้แก่..... บ้านเลขที่..... หมู่ที่ตำบล อำเภอ.....จังหวัด ตามรายการดังนี้			
ลำดับ ที่	รายการ	จำนวนเงิน	
	จ่ายเงินซื้อวัตถุดิบในการผลิต		
1			-
2			-
3			-
4			-
5			-
	(ตัวอักษร) - - รวมเงิน.....		-
(ลงชื่อ) (ลงชื่อ) ผู้รับเงิน ผู้จ่ายเงิน			

ขั้นที่ 2 ลงบัญชีในสมุดเงินสดด้านจ่าย ช่อง “ ต้นทุน ” ดังนี้

สมุดเงินสด (เดือนธันวาคม)

ปี เดือน วัน	รายการ	รับ	จ่าย										เงินสด คงเหลือ	ลายมือชื่อ ผู้เก็บรักษา เงินสด	
		รวมรับ													รวม จ่าย

ขั้นที่ 3 ลงบัญชีในสมุดบันทึกต้นทุนกำไร ช่อง “ ต้นทุน ” ดังนี้

สมุดบันทึกต้นทุนกำไร

ปี เดือน วัน	รายการ	ซื้อสินค้า	ผลิตครั้งที่	จำนวน	รายได้ จากการขาย	ต้นทุน	หมายเหตุ
						-	
						-	
						-	

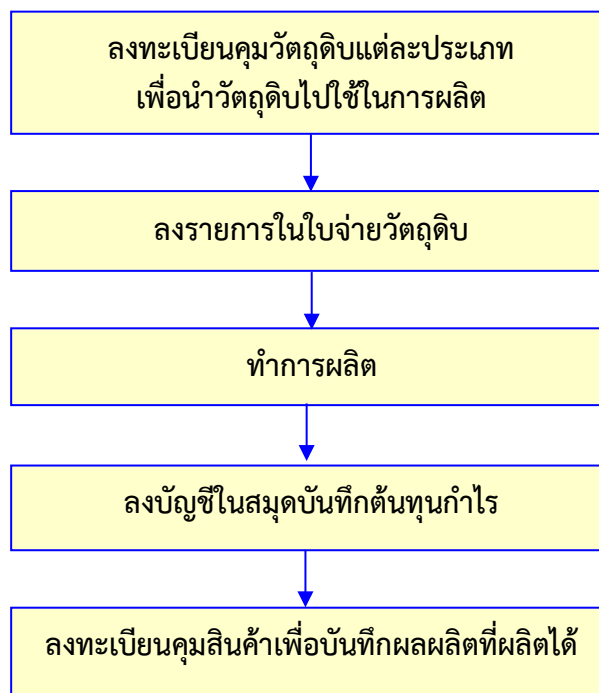
ขั้นที่ 4 ลงทะเบียนคุมวัตถุดิบ ตามแต่ละประเภทของวัตถุดิบ ในช่อง “ รับ ” ดังนี้

ทะเบียนคุมวัตถุดิบ

ปี เดือน วัน	รายการ	ชื่อวัตถุดิบ		รับ (หน่วย)	จ่าย (หน่วย)	คงเหลือ (หน่วย)
		หน่วยนับ	ราคาทุนต่อหน่วย			
		บาท	ราคาขายต่อหน่วย			-

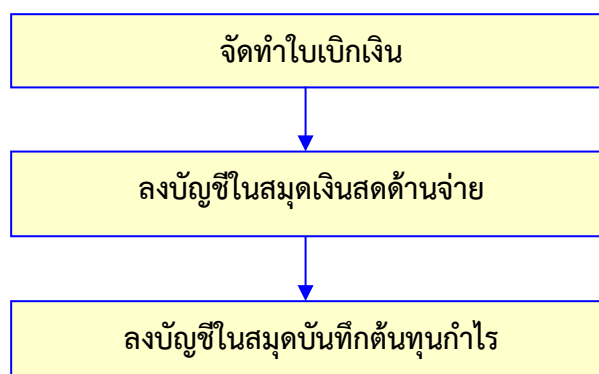
การผลิตและการจ่ายค่าใช้จ่ายในการผลิต

ขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิต ส่วนที่ 1 คือ การจ่ายวัตถุดิบนำไปผลิต มีดังนี้

ภาพที่ 4-3 กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนการผลิตและการจ่ายค่าใช้จ่ายในการผลิต

สำหรับขั้นตอนปฏิบัติในการผลิตส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นการส่งการส่งวัตถุดิบที่ผลิตแล้วในขั้นต้นไปสู่บรรจุกภัณฑ์ โดยคิดราคาเหมารวมวัสดุและค่าแรงงานนั้น ซึ่งขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายในการผลิต มีดังนี้

ภาพที่ 4-4 กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายในการผลิต

ขั้นที่ 4 ลงทะเบียนสินทรัพย์ถาวร ตามประเภทของทรัพย์สินที่ซื้อ ดังนี้

ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร

ชื่อสินทรัพย์ อายุการใช้งาน 5 ปี

ปี เดือน วัน	รายการ	ราคาทุน	ค่าเสื่อม ราคา	ราคา สุทธิ	หมายเหตุ

ขั้นที่ 5 ลงทะเบียนคัมวัตถุบ (แต่ละประเภท) เพื่อบันทึกการนำวัตถุดิบไปใช้ในการผลิต โดยสมาชิก 4 ราย ในช่อง “จ่าย” ดังนี้

ทะเบียนคัมวัตถุบ

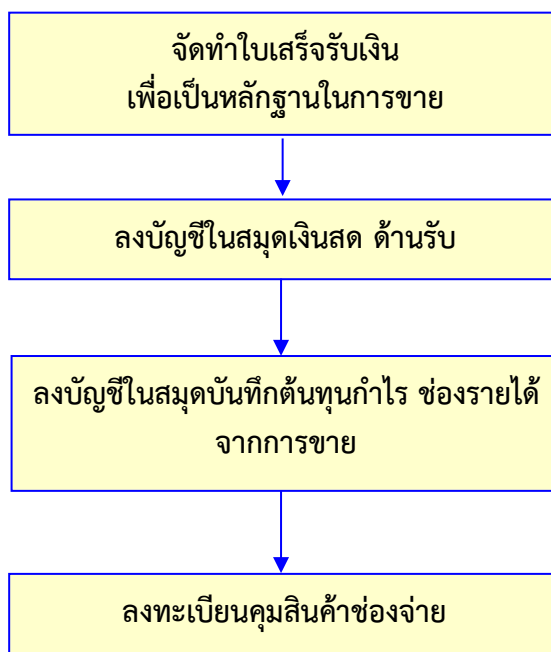
ชื่อวัตถุดิบ

หน่วยนับ ราคาทุนต่อหน่วย บาท ราคาขายต่อหน่วย -

ปี เดือน วัน	รายการ	รับ (หน่วย)	จ่าย (หน่วย)	คงเหลือ (หน่วย)

การขายสินค้าที่ผลิตได้เป็นเงินสด

ขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการขายสินค้าที่ผลิตได้เป็นเงินสด มีดังนี้

ภาพที่ 4-5 กระบวนการทำบัญชีในขั้นตอนการขายสินค้าที่ผลิตได้เป็นเงินสด

การจัดทำเอกสารและการลงบัญชี เป็นดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชี คือ ใบเสร็จรับเงิน เพื่อเป็นหลักฐานในการรับเงินค่าขายสินค้า โดยฉีกใบเสร็จรับเงินใบแรกซึ่งเป็นต้นฉบับให้แก่ผู้ที่จ่ายเงินให้กลุ่มผู้ผลิตฯ ส่วนสำเนาของกลุ่มผู้ผลิตฯ ใช้เป็นหลักฐานในการลงบัญชี

เล่มที่	
เลขที่	
ที่อยู่ เลขที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด	
ใบเสร็จรับเงิน	
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	
รับจาก.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....	
ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามรายการดังต่อไปนี้	
ลำดับที่	รายการ
	จำนวนเงิน
	-
	(ตัวอักษร) - - รวมเงิน
ผู้รับเงิน	

ขั้นที่ 3 ลงบัญชีในสมุดบันทึกต้นทุนกำไร พร้อมทั้งคำนวณต้นทุน – กำไรจากการผลิตใน
ครั้งนี้นี้ดังนี้

สมุดบันทึกต้นทุนกำไร

ชื่อสินค้า

ผลิตครั้งที่

จำนวน

ปี เดือน วัน	รายการ	รายได้ จากการ ขาย	ต้นทุน	หมายเหตุ

ขั้นที่ 4 ลงทะเบียนคุมสินค้า ช่อง “จ่าย ” ดังนี้

ทะเบียนคุมสินค้า

ชื่อสินค้า

หน่วยนับ

ราคาทุนต่อหน่วย

บาท ราคาขายต่อหน่วย

บาท

ปี เดือน วัน	รายการ	รับ (หน่วย)	จ่าย (หน่วย)	คงเหลือ (หน่วย)

ภาพที่ 4-6 การจัดทำคู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือน ร่วมกับชาวบ้านในชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเสริมสร้างรายได้ และเพื่อคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ รวมถึงเพื่อยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยมีรายละเอียดในการสรุปผล ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยการประยุกต์เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยสามารถแสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1

แนวโน้มหลักที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านของการจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม จัดทำข้อตกลง จัดบันทึกรายรับ รายจ่าย จัดการทุนชุมชน จัดสรรรายได้ และมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

แนวโน้มหลักที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน จัดทำแผนการปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจง และการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

แนวโน้มหลักที่ 3 ด้านการตลาด

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านการตลาดนั้น ควรมีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาด การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และกำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ

แนวโน้มหลักที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมัครใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

แนวโน้มหลักที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น ควรมีความสามารถในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง

ผลการประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) ในการพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน พบว่าผลการวิเคราะห์อัตราส่วนความสอดคล้องของทุกด้านที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.046 – 0.099 โดยมีค่าน้อยกว่า 0.01 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สอดคล้องในทุกด้าน จึงสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน สามารถนำตัวชี้วัดดังกล่าวไปใช้ได้

ตอนย่อยที่ 2 สรุปผลการสอบถามในรอบที่ 2

ผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เพื่อยืนยันแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ที่จะนำไปพัฒนาเป็นตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ผลการสรุปความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ที่ได้มาจากการสังเคราะห์ประเด็นการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 และการสอบถามในรอบที่ 2 สำหรับการสอบถาม ในรอบที่ 2 ผู้วิจัยยังคงกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 โดยนำแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อยมาสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงดำเนินการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Intreqrtile Range หรือ ค่า Q3 – Q1) เป็นรายชื่อ เพื่อพิจารณาคัดเลือกแนวโน้มมีความเหมาะสมในการเป็นตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยคัดเลือกจากแนวโน้มที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และมีพิสัยระหว่าง ควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ซึ่งจะได้แนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย ดังนี้

แนวโน้มหลักที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุก

ประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มหลัก ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มย่อยได้ 7 ประเด็น ดังนี้

1.1 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2 มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม

1.3 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีลายลักษณ์อักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ

1.4 มีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการดำเนินงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้

1.5 มีการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น

1.6 มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม

1.7 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหามาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง

แนวโน้มหลักที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มหลัก ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มย่อยได้ 6 ประเด็น ดังนี้

2.1 มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาของวิสาหกิจสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

2.2 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชนสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

2.3 มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การกำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

2.4 มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

2.5 มีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน

2.6 มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

แนวโน้มหลักที่ 3 ด้านการตลาด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มหลัก ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มย่อยได้ 4 ประเด็น ดังนี้

3.1 มีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาข้อมูลคู่แข่ง

3.2 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

- 3.3 มีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้า
- 3.4 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ
- แนวโน้มหลักที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มนำ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มน้อยได้ 4 ประเด็น ดังนี้
- 4.1 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- 4.2 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่ม
- 4.3 มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้านการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล เป็นต้น
- 4.4 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง
- แนวโน้มนำหลักที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีโอกาสเป็นไปได้ ในทุกประเด็น โดยสามารถพิจารณาค่ามัธยฐาน (Md) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับแนวโน้มนำ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นแนวโน้มน้อยได้ 4 ประเด็น ดังนี้
- 5.1 มีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 5.2 มีความสามารถในการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- 5.3 มีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง
- 5.4 มีการจัดการสินค้าหรือบริการที่ดีมีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้า

ส่วนที่ 2 การคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

ในส่วนนี้เป็นการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบใช้การประชุมสนทนากลุ่ม โดยสามารถแสดงผลการวิจัย ดังนี้

การคัดเลือกชุมชนต้นแบบที่จะเข้ามาสู่การดำเนินการคัดเลือกจะดำเนินการคัดเลือกชุมชนอย่างน้อย 3 ชุมชน โดยคณะผู้วิจัยได้มีเกณฑ์ในการคัดเลือก 3 เกณฑ์ ได้แก่

- 1) เป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- 2) เป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน
- 3) เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือทำผลิตภัณฑ์ OTOP

จากการพิจารณาคัดเลือกชุมชนตามเกณฑ์ในการคัดเลือกข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยได้ชุมชนที่เข้าตามเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 4 ชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนบ้านรางจิก หมู่ 3 ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) ชุมชนบ้านบางเกตุ หมู่ 7 ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 3) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอัน

เนื่องจากมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และ 4) ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย หมู่ 5 ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) ชุมชนบ้านรางจิก หมู่ 3 ตำบลไรไหมพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านรางจิก เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ ผ้าขาวม้า และแปรรูปผ้าขาวม้าเป็นเสื้อผ้าเพื่อสวมใส่ กระเป๋าข้ามหมวกคลุมหัว และเฟอร์นิเจอร์ ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านรางจิก

2) ชุมชนบ้านบางเกตุ หมู่ 7 ตำบลบางเกตุ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านบางเกตุ เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ โมบายหอย ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์ OTOP โดยมีผลิตภัณฑ์ OTOP คือ โคมไฟเปลือกหอย

3) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์จากแพะ ได้แก่ เนื้อแพะแดดเดียว นมแพะ และโยเกิร์ตนมแพะ ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์หมู่บ้านชาวไทยมุสลิม

4) ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย หมู่ 5 ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือก คือเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และผลไม้แปรรูปสับปะรดกวน ตลอดจนเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์ OTOP โดยมีผลิตภัณฑ์ OTOP คือ กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปดอนขุนห้วย และกลุ่มสตรีดอนขุนห้วยโครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย

และจากการให้คะแนนตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน พบว่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด (4.15) รองลงมาคือ บ้านรางจิก (3.94) ชุมชนบ้านดอนขุนห้วย (3.89) และชุมชนบ้านบางเกตุ (3.83) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

จากการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาด ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น คณะผู้วิจัยได้ชุมชนต้นแบบที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อนำเข้าสู่ขั้นของการพัฒนาระบบการจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน คือ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอลำเจ็ดยี่หวัดเพชรบุรี โดยพบว่าในชุมชนนี้เป็นชุมชนที่มีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และมีการทำผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภายในครัวเรือนเกือบทุกครัวเรือน แต่ยังขาดการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นในการดำเนินงานในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้มีการจัดให้มีการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน โดยเป็นการทำบัญชีเพื่ออาชีพของแต่ละครัวเรือนในการควบคุมค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ หลังจากได้มีการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอลำเจ็ดยี่หวัดเพชรบุรี แล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำคู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือนร่วมกับชาวบ้านในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีในด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม จัดทำข้อตกลง จดบันทึกรายรับ รายจ่าย จัดการทุนชุมชน จัดสรรรายได้ และมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานโดยมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ในด้านของเป้าหมายการดำเนินงาน การให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีลายลักษณ์อักษรและให้สมาชิกในกลุ่มยึดถือไว้ปฏิบัติ มีการจดบันทึกรายรับ รายจ่ายของการทำงานภายในกลุ่ม และเปิดเผยข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มให้ได้รับรู้ มีการจัดการทุนชุมชนได้แก่ ภูมิปัญญา เงินทุน ทรัพยากรภายในชุมชน มีกระบวนการจัดสรรรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มและมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อนำประเด็นปัญหามาใช้ในการแก้ไขปรับปรุง ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการทำงาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กำหนด

เป้าหมายการดำเนินงาน จัดทำแผนการปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจง และการควบคุมและติดตาม การปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้โดยมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ ผ่านมาของวิสาหกิจสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของวิสาหกิจชุมชน สำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน การกำหนด เป้าหมายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านของเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดยอดขาย การ กำหนดต้นทุนการดำเนินงาน และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การพัฒนาคุณภาพ ของผลิตภัณฑ์ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดรายละเอียดว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร รวมถึงมีการประชุมชี้แจงให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ทำความเข้าใจกับแผนการปฏิบัติงาน และควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ ด้านการวางแผนการ บริหารงานวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน จัดทำแผนการปฏิบัติงาน มีการ ประชุมชี้แจง และการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้โดยมี การศึกษาข้อมูลสำรวจตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาข้อมูลคู่แข่ง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย การสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้าและการ กำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือให้บริการ ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงโดย มีการกำหนดหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่ม รวมถึงการ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ในด้านของการให้สวัสดิการ การให้เงินปันผล และมีการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง สอดคล้องกับ แนวคิดของ Jackson E. T. (2004) ได้ศึกษานวัตกรรมชุมชนผ่านความเป็นผู้ประกอบการกรณีศึกษา การ ทำข้อตกลงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของชาวแคนาดา ผลการศึกษาพบว่าในการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนของชาวแคนาดา ผู้ประกอบการได้เข้ามามีบทบาท ในด้านการขับเคลื่อน เศรษฐกิจ ซึ่งพลังความร่วมมือของสังคมผู้ประกอบการและการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างนวัตกรรม ที่ เป็นนวัตกรรมของชุมชนที่ มุ่งให้ความสำคัญกับการได้มาซึ่งความสำเร็จในผลการปฏิบัติงานของ องค์กรในชุมชน นำมาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจของคนในชุมชนที่ดีขึ้นและส่งผล กระทบต่อ สังคมและเศรษฐกิจในชุมชน การทำข้อตกลงของผู้ประกอบการกับชุมชนเป็นการ สนับสนุนการเกิด นวัตกรรมจากชุมชนที่สามารถบรรลุถึงผลสำเร็จได้โดยการใช้กลยุทธ์การจัดการ ความรู้โดยที่ องค์กร ในชุมชนต้องมีความสนใจในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิตด้วย ตนเอง ประสบการณ์จาก

การใช้โปรแกรมความช่วยเหลือทางเทคนิคเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน นั้น ได้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ประกอบอาชีพไม่เพียงแต่มุ่งสนใจเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา ชุมชนเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการไม่แสวงหาผลกำไรอีกด้วย นอกจากนี้ ควรมีการเรียนรู้ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกัน ระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการในการเผยแพร่ความรู้และการทำข้อตกลงร่วมกัน ในด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น ควรมีความสามารถในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียงโดยมีความสามารถในการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการเพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานมีการจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง การจัดการสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพ หรือได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้า

ในขณะที่การคัดเลือกชุมชนต้นแบบที่จะเข้ามาสู่การดำเนินการคัดเลือกจะดำเนินการคัดเลือกชุมชนอย่างน้อย 3 ชุมชน โดยคณะผู้วิจัยได้มีเกณฑ์ในการคัดเลือก 3 เกณฑ์ ได้แก่ 1) เป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) เป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชนและ 3) เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือทำผลิตภัณฑ์ OTOP และในส่วนของ การพัฒนาระบบการจัดการระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน จากการคัดเลือกชุมชนต้นแบบในการเสริมสร้างรายได้ตามตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาด ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น คณะผู้วิจัยได้ชุมชนต้นแบบที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อนำเข้าสู่ขั้นของการพัฒนาระบบการจัดการระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน คือ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยพบว่าในชุมชนนี้เป็นการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และมีการทำผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภายในครัวเรือนเกือบทุกครัวเรือน แต่ยังขาดการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นในการดำเนินงานในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้มีการจัดให้มีการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน โดยเป็นการทำบัญชีเพื่ออาชีพของแต่ละครัวเรือนในการควบคุมค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการยกระดับระบบการจัดทำบัญชีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้มีการบริหารจัดการบัญชีให้ดียิ่งขึ้น

หลังจากได้มีการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี แล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำคู่มือบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในรูปแบบของบัญชีเพื่อการประกอบอาชีพระดับครัวเรือน ร่วมกับ

ชาวบ้านในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิสุทธิ์ บิลล่าเต๊ะ และคณะ (2553) ศึกษา กระบวนการ ดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษา : ชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ มีวัตถุประสงค์ หลัก 2 ประการคือ เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพและความหมายของอัตลักษณ์มุสลิมสามประการ ตามที่ปรากฏใน อัล กุรอาน ซูรอฮ์ : อัลฮัจญ์ อายุ 41 อันได้แก่ การละหมาด การชะกาด และการ ส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว ในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ และเพื่อศึกษา กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งอัตลักษณ์ทั้งสามของชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ รวมทั้งผลของกระบวนการ ดังกล่าวในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและกระบวนการที่ทำให้ชุมชนสามารถดำรงอัตลักษณ์ทั้ง สามไว้ได้มี 3 ประการ ได้แก่ การจัดการความรู้ การสร้างวิถีชีวิต และการบริหารจัดการกระบวนการ ทั้งสามนี้ได้ส่งผลให้ชุมชนสามารถสร้างเงื่อนไข 5 ประการในการต่อสู้กับวาทกรรมกระแสหลักได้ คือ ระบบการผลิตซ้ำจักรวาลทัศน์อิสลาม พลวัตวัฒนธรรม ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ และความเป็น เอกภาพและบูรณาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากการประเมินการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบ บัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อ ยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน โดยมี รูปแบบการดำเนินงานที่สำหรับเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนมีการบริหาร จัดการที่ดีขึ้น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านของการจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางการ ดำเนินงาน มีการจัดการด้วยการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม จัดทำข้อตกลง จดบันทึกรายรับ รายจ่าย จัดการทุนชุมชน จัดสรรรายได้ และมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

2. ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน นั้น ควรมีการจัดเก็บรวบรวม ข้อมูลการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กำหนดเป้าหมายการ ดำเนินงาน จัดทำแผนการปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจง และการควบคุมและติดตามการ ปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

3. ด้านการตลาดนั้น ควรมีการศึกษาข้อมูลสำรวจตลาด การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และกำหนดพื้นที่จัดจำหน่ายหรือ ให้บริการ

4. ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชนนั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการรับสมัครใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ไปศึกษาดูงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในกลุ่ม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

5. ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงานนั้น ควรมีความสามารถในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และจัดการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้อย่างพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดวิสาหกิจชุมชนต้นแบบและยกระดับระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชน มีปัญหาในเรื่องรูปแบบการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการบริหารการตลาด การจัดการวิสาหกิจชุมชนและการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

2.1 ด้านนโยบายและการส่งเสริมการบริหารการตลาด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายทางด้านการบริหารการตลาดให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยจัดการอบรมให้ความรู้และแผนงานในการดำเนินธุรกิจ เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับในการเพิ่มขึ้นของการสร้างส่วนแบ่งทางการตลาดประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร รวมทั้งมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความรู้ หรือความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดภูมิปัญญา เพื่อประเมินศักยภาพของตนเอง และความรู้ที่มาจากแหล่งอื่น เช่น ความรู้ทางเทคโนโลยี ความรู้ทางการตลาด เพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจจังหวัดเพชรบุรีให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

2.2 หน่วยงานส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่กลุ่มวิสาหกิจในจังหวัดเพชรบุรี โดยมีแนวทางดังนี้

2.2.1 เสริมสร้างให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกัน สนับสนุนการดำเนินงานที่สามารถทำให้เกิดทุนหมุนเวียนในชุมชน และสร้างกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมให้แก่สมาชิกกลุ่ม ลูกค้า คู่ค้าและชุมชน รวมถึงการทำกิจการของวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างรายได้ ให้กับสมาชิก ส่งเสริมจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีระบบที่รวบรวมความรู้จากภูมิปัญญาที่มีอยู่และจัดเก็บฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

2.2.2 เสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจทางด้านการจัดการความรู้ เพื่อและเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางธุรกิจ และการสร้างความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของการพัฒนาในการสร้างเครือข่าย และทางด้านการให้ความร่วมมือภายในชุมชนกับชุมชนในละแวกใกล้เคียง รวมทั้งการสร้างรายต่อการเลี้ยงชีพให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีความรู้ในการรับข้อมูลข่าวสาร ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารที่ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อยอดและช่วยเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจสูงขึ้น

บรรณานุกรม

- กัลป์ฤกษ์ พลศรี และจารุพรรณ มียิ้ม (2554).ลักษณะความต้องการด้านการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นของเยาวชนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เกษม วัฒนชัย. (2550). ยูเอ็นนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเผยแพร่ 114 ประเทศทั่วโลก.
- เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย. (2550).แรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพเสริมของชาวนาในเขตตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษยและสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉัตรชัย นิยะบุญ (2556).การส่งเสริมการผลิตไข่เค็มเป็นอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ชมพูนุท บุระนา.(2550). การตั้งถิ่นฐานและการปรับตัวของชาวไทยมุสลิมในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ สาขาภูมิศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์
- ณรงค์ คงบำรุง (2552).กระบวนการพัฒนาอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยประชาชน บ้านหนองบัว หมู่ที่6 ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ณัฐอรียา สุขสุวรรณพร. (2553).การสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิดกร สอนภาษา. (2552, มิถุนายน 23). เอกลักษณะ-อัตลักษณ์ ใน คม ชัด ลึก City life.[On-line]. Available: [http://www.nationejobs.com/citylife/content .php ?ContentID=1451](http://www.nationejobs.com/citylife/content.php?ContentID=1451)สืบค้นเมื่อ เมื่อ 12 ตุลาคม 2559
- ธิดาวดี ยัติสาร. (2551). การพัฒนาอาชีพผลิตเรือจำลองตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชีพศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประเวศ วะสี (2550). วิถีมุขยในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีนา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) และคนอื่นๆ. (2552). วิถีชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรพรรณ ยาโน (2552).วิถีชีวิตกับการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรแบบผสมผสานในจังหวัดชุมพร. บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรางคณา จันทร์คง. (2557) “บทความวิชาการ ” กับ “บทความวิจัย ” เหมือนหรือต่างกันอย่างไร. จุลสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพออนไลน์ ฉบับที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (2554). ปฏิรูปเกษตรกรรมเพื่อความมั่นคงทางอาหาร : บทวิเคราะห์และการปฏิรูปทางนโยบาย. สมุทรสาคร : พิมพ์ดี
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ.(2551). การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของการบริหารการจัดการการบริหารการพัฒนา และการบริหารจัดการ. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารประกอบการบรรยาย.
- วิสุทธิ์ บิลล่าเต๊ะ และคณะ (2553).กระบวนการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษา : ชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ.กรุงเทพมหานคร : จักรวาลทัศน์. 2553
- สถาบันการศึกษานอกโรงเรียน ภาคกลาง. (2555). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของ
- สมพร เทพสิทธิ์า (2549) เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพฯ : ธรรมสาร
- สุชีพ กรรณสูต. (2552). แนวคิดอัตลักษณ์. [On-line].Available: <http://sucheepost.blogspot.com/2009/05/identity.html>สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2559
- Akpinar. N. I., Talay, C. C. and Gundus, S. (2005). Rural women and agrotourism in the context of sustainable rural development: A case study from Turkey. *Environment Development and Sustainability*. 6(4), 473 - 486.
- Bartol, K. Martin, D., Tein, M., & Matthews, G. (1998). *Management: A Pacific Rim Focus*. (2nd ed.) Roseville NSW: McGraw-Hill.
- Carol Key1 & Vijayan K. Pillai. (2006). Community Participation and Tourism Attitudes in Belize. *Interamerican Journal of Environment and Tourism*.
- Dahles, H. (2000). *Tourism, Small Enterprises and Community Development*. In G. Richard & D. Hall (Eds.), *Tourism and Sustainable Community Development*. London: Routledge.
- Decenzo, David A. and Robbins, Stephen P. (2005). *Fundamentals of human resourcemanagement.8thed.*, N.J. : John Wiley &sons,Inc.
- Druck, Peter. (2006). *Management: Tasks, Responsibilities. Practices*, HarperCollins. New York.
- Jackson E. T. (2004). Community Innovation through Entrepreneurship:Grantmaking in Canadian Community Economic Development. *Journal of theCommunity Development Society*. 35(1): 65-81.
- Jan, H. and S. Karel. (2004). *Agrotourism in the context with the rural development*. Czech University of life Sciences Prague. Retrieved July 30, 2009, from www.czu.cz.

- F.N. Nnadi and C.D. Akwiwu. (2005). Potentials of Agro-Tourism for rural development in Nigeria. *Journal of Agriculture and Social Research (JARS)*, v.5. [n.p.;n.d.]
- Fleischer, A., Tchetchik, A. (2006). Does rural tourism benefit from agriculture?, Retrieved Feb 9 2015, from <http://www.sciencedirect.com>.
- Hall, C.M. and Jenkins, J. (1998) Rural tourism and recreation policy dimensions. In *Tourism and Recreation in Rural Areas*. R. Butler, C.M. Hall & J. Jenkins (ed), John Wiley, Chichester, UK.
- J. R. Brent Ritchie, & Michel Zins. (1978). An Empirical Evaluation of the Role of Culture and its Components as Determinants of the Attractiveness of a Tourism Region.
- Rue, L.W., &Byars, L.L. (2005). *Management: Skills and Application* (Eleventh Edition). New York: New York. The McGraw Hill Companies
- Scialabba, N. and Williamson, D. (2004). The Scope of Organic Agriculture, Sustainable Forest Management and Ecoforestry in Protected Area Management. *Environment and Natural Resources*. Working Paper No.18: FAO.

ภาคผนวก ก
แนวทางการสัมภาษณ์ EDFR รอบ 1

แนวทางการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1
การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชน
เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

คำชี้แจง

คำชี้แจง

แนวทางการสัมภาษณ์นี้ได้ร่างขึ้นเพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ สำหรับให้ความเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือก หรือเพิ่มเติมตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม ตามแนวทางการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ยกร่างเกณฑ์ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาไว้เบื้องต้น ซึ่งแนวทางการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ร่างตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนที่เป็นแนวโน้มหลักและแนวโน้มย่อย

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาสละเวลาเพื่อให้ความเห็น ในการพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

ขอแสดงความนับถือ

แนวนโยบายหลักที่ 1 ด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน

แนวนโยบายหลักที่ 2 ด้านการวางแผนการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน

แนวนโยบายหลักที่ 3 ด้านการตลาด

แนวนโยบายหลักที่ 4 ด้านการจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

แนวนโยบายหลักที่ 5 ด้านผลลัพธ์ในการดำเนินงาน

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม EDFR รอบ 2

แบบสอบถามในรอบที่ 2
การพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชน
เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแนวโน้มที่ใช้ในการประเมิน ของแนวโน้มแต่ละด้านของเกณฑ์ฯ ที่มีความเป็นไปได้สำหรับการคัดเลือกเกณฑ์ที่จะนำไปพัฒนาตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในอนาคต ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจริงของตัวชี้วัดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน ในด้านการประเมิน 5 แนวโน้มหลัก

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า สำหรับการให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

